

ТАК НІХТО НЕ КОХАВ

«У мене – троє дітей. Хто їх буде захищати, як не я?»

● НЕЗАГОЙНА РАНА

Волинянин Вадим Гунько повернувся з польських заробітків, аби навіки стати Героєм...

Катерина ЗУБЧУК

— Після поранення в одному з боїв під Куп'янськом на Харківщині Вадим потрапив у госпіталь – 12 днів лежав у комі, а потім його серце зупинилося, – дружина захисника-Героя, Ярослава Гунько, вертається спогадом до того чорного дня – 27 березня 2023 року. – Досі мучить думка, чому так сталося? Моє серце завжди підказувало

“ 12 днів Вадим лежав у комі, а потім його серце зупинилося... ”

навіть прихід Вадима «із сюрпризом», а тим більше – те, що з Вадимом щось сталося – добре це чи погане. А тоді сиділа під дверима реанімації й не відчула тої миті, коли чоловіка не стало.

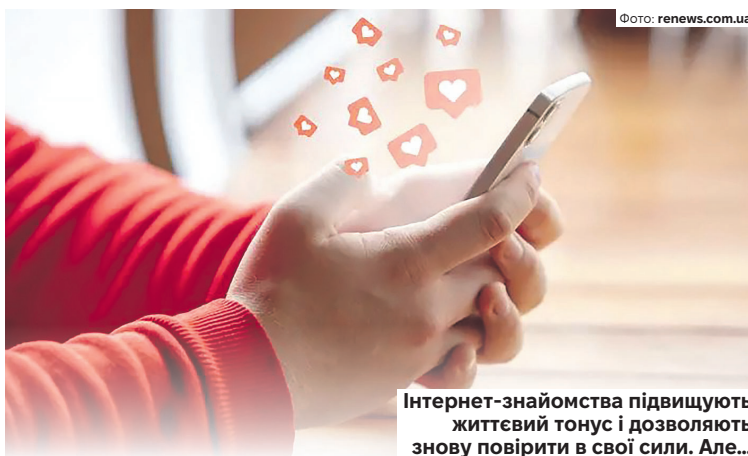
Герой Вадим Гунько. Таким він був для України і для родини.

Історія невимовного болю – на с. 2–3 »

Допоможіть: чоловік сидить на сайті знайомств!

● ЖІНОЧИЙ ПОГЛЯД

«Говорить, що це нічого не означає, що любить мене. А там він просто спілкується. Я вважаю це зрадою. Як йому це донести? Я вже не знаю, заплуталась. Що мені робити?»

Інтернет-знайомства підвищують життєвий тонус і дозволяють знову повірити в свої сили. Але...

Пікантна тема – на с. 10 »

Роберт Бровді у соцмережах неодноразово називав дружину Наталію «янглом» і «оберегом» 414-ої бригади.

Герой України Роберт «Мадяр» Бровді: «Вона – моя сила!»

● НІХТО, КРІМ ТЕБЕ

Поки «Птахи Мадяра» тримають наше небо та випалюють ворога, пані Наталія тримає внутрішній фронт їхньої родини. Бути дружиною військового лідера – це особливе мистецтво, що вимагає неймовірної витримки, мудрості та віри. І Наталія справляється з цим на всі 100%, залишаючись при цьому витонченою, чарівною та світлою людиною

Про їхнє кохання – на с. 8 »

Коли батьки старіють, їм найбільше потрібні не гучні слова, а просте: «Як ти?» сказане вчасно і з любов'ю.

Як часто потрібно писати або дзвонити батькам?

● СВЯТЕ І ГРІШНЕ

І хто за кого має молитися більше?

Є теми, які болять майже кожній людині. Однією з них є стосунки між батьками й дітьми. Хтось не уявляє дня без дзвінка мамі, хтось роками носить у серці образу на батька, а хтось живе між двома крайнощами: почуттям обов'язку і внутрішньою втомою

У сучасному світі ми часто чуємо суперечливі думки: «Ти зобов'язаний щодня дзвонити батькам», «Треба терпіти все, бо це твої батьки», «Батьки – святі, незалежно від того, як поведуться», або навпаки: «Ніхто нікому нічого не винен».

Але що про це говорить Православна Церква? Де проходить межа між любов'ю і залежністю? Коли мовчання стає гріхом, а коли – необхідністю? І хто за кого має більше молитися: батьки за дітей чи діти за батьків?

Роздуми священника – на с. 7 »

Пароль: «Ми – живі!»

● З ВИСОТИ ДУШІ

Невимовний, затяжний біль, який кожен із нас носить у грудях щодня, поетеса з Львівщини Галина Потопляк (на фото) закарбовує у слові, влучно змальовувавши деталі нашого життя під час війни. Чого варта її поезія «Коли закінчиться війна, я розцілю всі ікони» (серпень 2022 року), яку читають у кожному населеному пункті країни...

Сьогодні, на прохання читачів «Так ніхто не кохав», ми друкуємо її найновіші рядки – надзвичайно сильні, чесні, правдиві, від яких одночасно стискається серце, з'являється лють і міцнішає дух!

Галина ПОТОПЛЯК

«Розлилися сльози, наче ріки...»

Розлилися сльози, наче ріки.
Розтривожились лани.
В селгах залишилися каліки
І гіркі повсюди полини.

В місті рух, але й не видно руху.
Старші пані і такі ж пані.
І давно вже подушки без пуху.
І давно вже «на нулі» сини.

У етері лиш одні погрози –
«Київ будем нищити, втікай».
І блищать вже й на каштанах сльози.
І вже вигорає навіть рай.

А свідомість в голові потоком
Лине, лине, треба пережити.
А вже кожен день війна під боком
В хаті на ослінчику сидить.

І на нерви всі ми не здорові.
І на серці тромби у крові.
І вже всі світанки в нас бордові.
І по телефону – «Ми – живі».

Ми ще є, хоч і не всі у місті.
У селі нас менше разів в два.
І ховається журба у листі.
І не скошена під вікнами трава.

А ті сльози. Я крізь них не бачу
Ні весни, ні навіть полинів.
Знаю лиш одне – я не пробачу
Кров найкращих доньок і синів.

Не забуду, як палили хату,
Як горів у Києві Подол.
Бачу серед нас колону п'яту.
В сумочці тримаю валідол...
(26.05.26).

Фотоколаж: volyn.com.ua / chatgpt.com.

«А ті сльози. Я крізь них не бачу...
Знаю лиш одне – я не пробачу кров найкращих доньок і синів...»

«У мене – троє дітей. Хто їх буде захищати, як не я?»

● НЕЗАГОЙНА РАНА

Закінчення.
Початок – на с. 1

Катерина ЗУБЧУК

КОХАННЯ РОЗПОЧАЛОСЯ З ПЕРШОГО ПОЦІЛУНКУ

Можна жити по сусідству, вчитися в одній школі, танцювати на дискотеці й не бачити чи не звертати уваги одне на одного. Саме так було в Ярославі та Вадима. У рідному Люблинці на Ковельщині їхні будинки стояли поруч, вони ходили одними стежками, але не були знайомі, аж поки доля не звела їх у потязі, яким вони їхали на заробітки.

– То був 1998 рік, – розповідає Ярослава. – Наша молодіжна бригада вирушила на московію, на збір помідорів – тоді ще багато хто їздив туди. Щоб у дорозі швидше час минав, грали в карти. Та ще й таку забаву придумали: той, кому при роздачі карт дістанеться туз, загадує бажання, а кому – шістка, то виконує його. І от у моїх руках шістка, а той, у кого туз каже: «Он там, у кінці вагона, лежить хлопець, Вадим, із нашої бригади. Підійди до нього й поцілуй у щічку. Я пішла, але, як побачила того хлопця, то засоромилася і втекла назад. Усі сміялися з цього, наполягали, що це ж побажання, яке треба виконувати. За другим дублем поцілувала того хлопця у щічку, не думаючи, що цей невинний поцілунок стане пам'ятним на все життя...»

І не просто пам'ятним – доленосним! За словами Ярослави, Вадим зразу їй сподобався. Вони почали зустрічатися вже там, на заробітках. Хоча на той час у Вадима, який тільки що прийшов з армії, була дівчина, котра чекала його зі строкової служби.

– По правді, – каже жінка, – сприйняли наші зустрічі, як короткий курортний (точніш – «помідоровий») роман. Але коли повернулися додому, то обоє зрозуміли, що вже не зможемо жити одне без одного.

А далі – спогад на моє прохання про те, як же Вадим покликав заміж:

– Все наше життя було пов'язане з якимись пригодами, що назавжди за-

Таїнство вінчання – трепетна й пам'ятна подія в житті подружжя Ярослави й Вадима Гуньків.

лишилися в пам'яті. Отож, ми вже рік зустрічаємося. У нас є своя «азбука морзе». Як після прогулянки розходилися по домівках, то, щоб я була спокійна (все-таки пізня пора), Вадим, зайшовши в свою квартиру вмикав і вимикав світло, сповіщаючи, що він вдома. Мені – двадцять, Вадим – на рік старший. Якимсь мій батько каже: «Бачу, що ви вже хочете одружуватися – треба поїхати заробити грошей на весілля». І до Вадима: «Чи не хочеш поїхати зі мною». На ту ж московію вони подалися. Й мама моя з ними – за кухаря.

Тоді ж мобілок не було. Ходила Ярослава до сусідів, які мали стаціонарний телефон. І з приводу цього – кумедний й водночас теплий спомин:

– Одного разу Вадим подзвонив і повів таку мову: «Знаєш, я тут із твоїм батьком поговорив і рішив, що треба піти до моїх батьків і сказати їм, щоб гнали самогон, кололи кабана – я приїду й буду заручини. Знаю, що ти не наважишся йти, то передай це моєму другові – він все зробить – розкаже що й до чого». Ото Вадим розтлумачував, як то має бути, а потім зоглядівся: «Ой, а ти хоч згідна йти за мене заміж?». Сміялися ми обоє з того, що все «по полчицях розкладав», а про головне забувся спитати. Я ж, звісно, була згідна. А ми з Вадимом не раз згадували про те, що пропозиція руки й серця була ось така, не зовсім традиційна – по телефону, на відстані майже

півтори тисячі кілометрів, але не менш романтична.

«ТРОЄ ДІТОК ДАВ НАМ БОГ – ПРАВДА, НЕПРОСТО ДАЛОСЯ НАМ ЩАСТЯ БАТЬКІВСТВА»

12 липня 1999 року у них були заручини, про які Ярослава за незвичних обставин дізналася, і 17 жовтня – весілля, таїнство вінчання. Молода сім'я починала своє подружнє життя в квартирі Вадимових батьків. Потім переїхала – до Ярославиних. Жінка розповідає:

– Але, як то кажуть, молоді мають жити окремо. Й ми так вирішили – пішли на найману квартиру. Троє діток дав нам Бог – правда, непросто далось нам щастя батьківства. Перші вагітності закінчувалися викиднями. Лише через чотири роки після весілля, у 2003-му, народилася старша донька, яку ми так і назвали – Вікторія. Це була наша Перемога. І смішно, й грішно, але двох доньок і сина нам вдавалося зачати лише після того, як із Вадимом щось траплялося недобре. Мабуть, це збіг обставин, але так уже було, що Бог віддячував нам батьківством, коли Вадима уразила струмом бетоношпалка, й ми вже думали, що він не виживе. Чи тоді, як він, працюючи на будівництві, упав з висоти четвертого поверху, й у нього луснула печінка – почалася внутрішня кровотеча. Два місяці був у лікарні, ледве викарабкався...

«Я НЕ ЗМОЖУ СИДІТИ В ПОЛЬЩІ, КОЛИ В УКРАЇНІ ВІЙНА, – ВЕРТАЮСЯ ДОДОМУ»

Подружжя Ярослави й Вадима Гуньків жило вже в селі Перевали на Турійщині, коли настав страшний день – 24 лютого 2022-го. Оскільки сім'я більшала, то, за словами жінки, набралися кредитів та з допомогою батьків купили собі будинок. До речі, велика війна застала Вадима за кордоном – був на заробітках у Польщі.

– Вранці я прокинулася – йду будити сина до школи, – Ярослава вертається спогадом до 24 лютого

2022-го. – Пораюся на кухні – чай, каву заварюю. Але не чую, щоб син вставав. Знову – до нього. Я не дивилася на повідомлення в своєму телефоні – Артем першим мені показав на мобільці есемеску від директора школи, з якої стало ясно, що почалася війна. Цей ранок, певно, не забудеться ніколи. Я – в сльози. Серце ніби відчувало, що в нашу сім'ю ця війна принесе неоправдане горе.

Ярослава відразу подзвонила Вадимові й зрозуміла, що на цей раз втримати чоловіка, як у 2014-му, не вдасться:

– Він сказав, що буде їхати додому. Почувши це, я – майже в істеричі – криком кричала, щоб не здумав цього робити. І тоді почула ось такі його

“**Всі діти після загибелі батька якось аж подорослішали – підтримують мене, не дають плакати.**”

слова: «Я не залишусь тут. Я не зможу сидіти в Польщі, коли в Україні війна, – вертаюся додому». І, мабуть, щоб переконати мене в своїй правоті, додав: «У мене – троє дітей – хто їх буде захищати, як не я? Якщо ми там орків не втримаємо, то вони прийдуть сюди. Ти сама їх захистиш?». Вадим просто добре знав мене. Знав, що я трохи – панікерка. От і зараз – багато хто вже давно відключив на мобільці сигнал повітряної тривоги. Я ж – ні. Хоч і бачу, що сюди нібито ніщо не летить, але неспокійно на душі – у мене ж троє дітей, переживаю за них.

Вадим почекав, поки роботодавець видасть зарплату, й вернувся в Україну.

На початку березня він уже був вдома. До травня ходив у Турійський військкомат. І там написав заяву, щоб призвали на службу, і в одну з військових частин – на контрактника. Казав дружині, що піде туди, хто перший візьме. І вийшло так, що в п'ятницю, 27 травня, йому подзвонили з військкомату, щоб наступного дня він приїхав, – «забирають». Цю останню суботу весни Ярослава добре запам'ятала:

– Вранці, коли діти ще спали, ми з ним вийшли на подвір'я, посиділи на лавочці і попрощалися. Тоді ж всі були впевнені, що війна – ненадовго. От і Вадим, побачивши мої сльози, сказав: «Чого ти плачеш? Якийсь місяць – другий повоюю й вернусь. Все буде, як було!». Пригадую, коли проводжала чоловіка на війну, ще не було передчуття того, яке горе на мене чекає. 28 травня, в суботу, Вадима відправили у Володимир. Там він побув ще й у понеділок. А у вівторок його відправили на Схід України. На полігоні мало пробув, бо ж, як я розумію, мав строкову службу – «все й так знає». А те, що людині більше, як сорок років, і коли то та строкова служба була – навички забулися, то на це ніхто не зважав. У країні – війна. І цим все сказано.

Служив Вадим Гунько в 14-й окремії механізованій бригаді імені князя Романа Великого. Був командиром відділення 1-го батальйону 3-ї роти. Пройшов багато гарячих точок. Восени 2022-го визволяв окуповану територію Харківщини.

«ЧОМУ ТАК? Я СИДІЛА ПІД ДВЕРИМА РЕАНІМАЦІЇ Й НЕ ВІДЧУЛА ТОЇ МИТІ, КОЛИ ВАДИМА НЕ СТАЛО»

...Ось уже четвертий рік зустрічаюся з дружинами загиблих воїнів. Здається, їх спіткала одна й та ж біда. Вони втратили дорогу людину, з якою йшли по життю, й тепер їм летіти з «одним крилом», жити – за двох. Здається, що нового можна почути? Але це не так. У кожній з жінок – своя історія любові, спільного сімейного шляху й непоправної втрати...

Позивний Вадима Гунька на війні – «Шрам», який дістався йому через те, що мав численні травми на «граж-

бирив його від нас. А потім було 10 березня. Чоловік подзвонив і якийсь дуже спокійно сказав: «Збираємося на позиції. Коли знову зателефоную – не знаю. Бережи себе і дітей...». А 15-го березня був дзвінок від дружини Вадимового побратима. Хоч їм і не можна розголошувати першими про втрати, він все ж сказав їй, те, що знав. А вже вона, в свою чергу, мене набрала. Мовляв, не можу не повідомити тобі про те, що сталося, «але ти не переживай – з Вадимом все добре, він поранений, та не тяжко».

Це сталося в бою за визволення села Синьківка Куп'янського району на Харківщині. Поранення, як зараз

вався.

І вже спогад про те, як сама Ярослава прийшла в палату до Вадима:

– Вадим худий був, а я побачила чоловіку, в якій трудно впізнати того чоловіка. Його дуже рознесло – хотіла сказати, що то не він. Він... Осколок, який потрапив у легені, зробив свою руйнівну справу. Вадима ввели в штучну кому, й він з неї не вийшов.

Лікарі Харківського військового шпиталю протягом 12 днів боролися за його життя. Та 27 березня 2023 року свічка життя воїна, якому було 45 років, згасла.

– Моє серце завжди підказувало навіть несподіваний прихід чи приїзд Вадима «із сюрпризом», а тим більше – те, що з Вадимом щось сталося – добре це чи погане. Одного разу в нього на позиції було так, що, опинившись під прицілом численних дронів, ледве врятувався. Зразу, як вернувся з позиції, не признавався, коли я, переживши болючий душевний неспокій, спитала: «Вадим, в тебе там погано було?». Лише згодом розповів, як рятувався у вирвах... І от мене досі мучить думка, чому так – я сиділа під дверима реанімації й не відчула тої миті, коли чоловіка не стало. В реанімацію мене, зазвичай, пускали, а то – ні. Вийшов прибиральник, питаю, що там сталося. Чую: «Комусь – недобре». А в мене ще нема думки, що погане може статися з Вадимом. Йому ж гемодіаліз підключили, кров чистили, щоб допомогти ниркам. На жаль, нирки не запрацювали, й серце не витримало завеликого навантаження...

14-а ОМБр взяла на себе організацію похорону. Вадима повезли на Волинь машиною. Дружина потягом їхала додому, й це була її найгірша в житті поїздка. Поховали Вадима Гунька на Алеї слави Ковельського кладовища. Так вирішила Ярослава, бо ж у Люблинці – вся його родина. Так і діти їй казали: «Мам, татові найкраще буде серед своїх – тих, хто загинув на війні».

«КОЛИ МЕНІ ХОТИЛОСЯ ПОПЛАКАТИ – ПОКРИЧАТИ!, ТО Я БІГЛА В ПОЛЕ»

Тепер Ярослава Гунько з молодшими дітьми живе неподалік Луцька – в Боратині. Старша дочка, Вікторія, яка вже має свою сім'ю, мешкає в Ковелі. Син Артем вчиться в Луцьку на кухаря-кондитера, наймолодша Олександра закінчила шостий клас.

– Мене ближче до Луцька й потягнуло, щоб бути біля сина, – каже Ярослава. – Йому зараз – лише шістьнадцять років, але він вже – моя опора. Всі діти після загибелі батька якось аж подорослішали – підтримують мене, не дають плакати. Та й я сама, з самого початку, як не стало Вадима, старалася, щоб вони не бачили моїх сліз, – розуміла, що їм і так нелегко. Коли накочувалася хвиля болю, то ховалася, відчуваючи, що при них розревуся. Говорила найменшій Саничці, як я називаю Олександрю: «Почекай – мамі погано...» – і бігла в поле, щоб поплакати-покричати.

Уже минуло три роки, як Ярослава втратила чоловіка. Біль ніколи не мине. Але її, як і жінок із такою ж долею, тримає думка, що треба жити, бо є для кого – дітей, яких так любив їхній тато, піднімати.

Захисник-Герой із побратимами, з котрими пройшов багато гарячих точок.

Вадим Гунько (позивний Шрам) служив у 14-й ОМБр імені князя Романа Великого.

Багатодітний батько з доньками та сином – стати на їх захист він вважав своїм святым обов'язком.

Лише через чотири роки після весілля народилася донька, яку щасливі батьки назвали Вікторією.

данці» й операції, пов'язані з ними, а, отже, – й багато шрамів на тілі (до речі, праву руку, за словами дружини, чоловік міг підняти не вище рівня плеча, тож вона думала, що й на службу його не візьмуть). Майже рік він воював.

– 23 лютого 2023 року, – пригадує Ярослава, – Вадим мав короткотермінову відпустку – це десять днів із дорогою. Він приїжджав і в листопаді 2022-го. Але ця зустріч була особлива. Раніше чоловік відвідував більше рідну, друзів. А от цього разу сказав, що хоче побути з сім'єю. Ніби відчував, що останній раз – з нами. 1-го березня вертався в частину. Дуже важким було прощання. Я поїхала з ним у Ковель. Коли Вадим сів в автобус, то мені хотілося побігти перед ним і зупинити, щоб не за-

розповідає дружина воїна, здалося їй справді не тяжким, й вже будучи в госпіталі Харкова, надивившись, яких хлопців сюди доставляють, Ярослава була впевнена, що Вадим виживе, але... – У Харків перш поїхала сестра Вадима Оріся, яка волонтерить, – вона знайшла, з ким можна швидко відправитися в дорогу, – пригадує Ярослава. – Ми з донькою Вікторією слідом вирушили потягом, знаючи вже від Орісі, в якому госпіталі Вадим. Сестра ще застала його при пам'яті. Коли зайшла до нього в палату, то він якраз з наркозу вийшов після операції. Тихенько сказав їй, що хоче пити, але ж води ще не можна було давати. Був здивований, де вона взялася. Розхвилювався дуже – Орісі хтось з медперсоналу сказав вийти. Стан Вадима погіршу-

«Рай-Я» спокушала і зводила з розуму увесь будинок «Слово»

● ПОЧУТТЯ СЛАВЕТНИХ

Раїса Троянкер була віртуозом розпусти, а її еротичність – феноменальною

У фільмі «Будинок «Слово» (2021), що розповідає історію українських письменників доби Розстріляного відродження, Раїса Троянкер, безперечно, є зіркою №1. Як тільки з'являється в кадрі, всі погляди прикуті до неї. Певно, так само було й у житті, і акторка Валерія Ходос, яка зіграла її у фільмі, чудово це передала

У цирку Раїса Троянкер виступала в смертельному номері – клала голову в пащу тигра. На згадку про ті часи в неї залишився шрам у паху від кігтів тигра...

і тигра) й дебютувала з власними віршами в газеті «Робітничо-селянська правда» – першим був надрукований її вірш «У великому Китаї». А невдовзі разом із чоловіком вона перебралася до Харкова, де за кілька років вийшла її перша поетична збірка «Повінь» (1928), а потім і друга – «Горизонт» (1930). До речі, їх поетеса присвятила своїм офіційним чоловікам: першу – Онопрію Тургану, другу – Іллі Садоф'єву.

У Харкові Рая вступила до місцевої філії Союзу селянських письменників «Плуг». Вона належала до групи Валер'яна Поліщука «Авангард» й друкувалася у журналах «Гарт», «Селянка України», «Шквал».

школярів, безперечно займала поетеса «Авангарду» Раїса Т. Маленька, тоненька, густо нафарбована, вона читала вірші, в яких розповідала, як уперше віддавалася.

«КОХАНЦЯМИ РАЇ БУЛИ ВСІ МОЇ ТОВАРИШІ...»

Юрій Смолич, який багато розповідає про Раю у своїй «Інтимній сповіді», так пише про її дебют у Харкові: «Увів її в літературу, як відомо, Сосюра, підчепивши десь в Умані під час гастролей цирку, і тепер усім розповідав, що в Раї великий шрам майже в паху. Ну й усі (це було як спортивний інтерес) мали побачити той тигровий шрам на нозі потетки».

“ Щовечора Рая ночувала з коханцем, і здебільшого щоразу – новим.

Про її поезію є спогад письменника Юрія Смолича: «Вірші вона писала тільки еротичні й непогані, треба сказати, під впливом Анни Ахматової та інших з тієї плеяди».

У цій темі Рая була першою в українській літературі. І самотньою – поетична еротична культура так і не розвинулася, бо все збілося на вульгарність і порнографію. Але тоді Рая мала великий успіх, про що згадує письменник Лев Копелев: «Натомість усіх нас, учорашніх

Вона справді була тією жінкою-насолодою, якої домагалися чи не всі тогочасні літератори. Рая мала скандальні романи не лише з Володимиром Сосюрою (одруженим, до речі), а й із Валер'яном Поліщуком та багатьма іншими. Ось ще один спогад Смолича: «Вона була надто розпутна і, за свідченням лікарів, хворіла на німфоманію: одне слово, мало хто з тогочасних письменників з нею не переспав».

«Бо була Рая віртуозом розпусти, й

ОДИН ІЗ ВІРШІВ РАЇ ТРОЯНКЕР

Трава прив'ялена і замілила осінь...
Сьогодні сталося. Що це? Я жива?..
В траві заплутались, розвіялися коси,
в гарячці тіло й голова.

Зім'ята сукня. На обличчі – мука.
Червоні плями в лентях комбіне...
І пада вечір у безодню круком,
і кличе вечір впасти і мене.

На серці якось важко і тривожно.
І ти, ніяковий, не можеш приласкати...
І те, що сталося, повернуть не можна.
І серце холодом стиска...

Ти так молив – сьогодні стань моєю...
І сталося. О закон буття!
Ми у траві забули томик Гейне,
його листки од вітру шелестять.

І якось чудно. Хоч усю вже бачив –
соромлюсь при тобі панчохо підв'язати.
І так іду. І ми чужі неначе,
і в мене мимохить жемчужиться сльоза.

О, не вернуть! Не стать такою, як учора,
нічим не змиє із уст палючих плям!
А день такий звичайний і бадьорий,
така спокійна стомлена земля...

еротичність її була феноменальною: фізичне бажання, здавалось, просто сотилося з її істоти й відчувалось, як еманация, немов повітря довкола неї було насичене випромінюванням її тіла, – писав Смолич. – І коли ти наближався до неї, то потрапляв немовби у сферу діяння якихось токів, що паморочили голову, колотили серце і тамували дихання єдиним – бажанням тіла цієї маленької розпусниці. Це не моє особисте відчуття – так говорили про Раю багато з моїх товаришів, що були її коханцями, а коханцями Раї були всі мої товариші. Я, пра-

во, не можу поручитись, що поміж письменників тих років, абсолютно незалежно від особистих якостей, розпутників чи вірних своїм дружинам і високоморальних, був один, який би не був хоч раз коханцем Раї. Так чи інакше, але щовечора Рая ночувала з коханцем, і здебільшого щоразу – новим».

Коли в Харкові був з'їзд Бюро міжнародної революційної літератури, відображений і у фільмі, приїхало багато іноземних літераторів, серед них – і французький письменник, журналіст та громадський діяч Анрі Барбюс. «За день

Рая прийшла до мене розстроєна: їй не пощастило спокусити Барбюса, – згадує Смолич. – Вони любісінько пробалюкали цілу ніч, та під ранок Барбюс сказав їй: «Мила дівчино, йдіть додому, ви дуже спокусливі, але я вас мало знаю для того, щоб любити». Так розповідала Рая, злостячись і ображено витираючи сльози. Вона намагалась потішити себе тим, що він «просто старий і вже нічого не хоче».

Саме «не хоче», бо мужське «не можу» для Раї не існувало: вона запевняла, що переборює всяке «не можу» й уміє прикликати до життя кожного, і хвалилась листами довгорічних імпотентів, в яких вони писали їй, що вона повернула їм радість володіння жінкою».

«РАЙ – ЦЕ Я»

Раїса Троянкер підписувалася «Рай-Я», тобто – «Рай – це я». Такий підпис стоїть у її листі до письменника Івана Дніпровського, що зберігається в музеї. Власне, це й не лист, а така експресивна автобіографічна сповідь про підліткове кохання, втечу з цирку, виступи з тиграми, лікування за методикою Фрейда... Такий же підпис є і на першій її збірці, адресованій тому ж Дніпровському.

Коли у Харкові почався терор, Рая дійсно поїхала. Разом із пролетарським поетом Іллею Садоф'євим, який перекладав її вірші російською й невдовзі став її другим чоловіком, вона перебралася до Ленінграда. Потім, коли сімейне життя не склалося, Рая вирушила ще далі – до Мурманська. Там працювала в газеті «Полярная правда», випустила вже російськомовну збірку «Сурова лирика» (1942).

Звісно, це була вже зовсім інша лірика – і в темі, і в поетичному вираженні: вторинна, неоригінальна. Втім, десь Раю й можна зрозуміти – вона хотіла жити. Та, на жаль, прожила небагато – 29 грудня 1945 року померла від раку. Ледь розмінявши 36-й рік свого короткого, але яскравого життя...

Джерело: ukrainky.com.ua.

Цікаві факти про будинок «Слово» – на с. 5

«Як мрію світлу і прекрасну, я образ твій ловлю. Як море любить сонце ясне, так я тебе люблю» (Валер'ян ПОЛІЩУК (1897–1937), видатний український поет, прозаїк, публіцист, один із найяскравіших представників «Розстріляного відродження»).

Марина ЛУГОВА

ЗАХОПИЛАСЯ ЛІТЕРАТУРОЮ ПІСЛЯ РОМАНУ З ПИСЬМЕННИКОМ

Рая народилася 30 жовтня 1908 року в Умані, в родині сторожа синагоги. Але з юних літ не могла опиратися своїй природі – невеличкого зросту, зі звабливою фігуркою й еротичною картавістю, вона була спокусницею і аж ніяк не пуританкою. Тож вже 13-річною утекла з дому з мандрівним циркум, закохавшись у приборкувача тигрів, італійця Леоніда Джордані. Разом з ним вона щовечора виступала в смертельному номері – клала голову в пащу тигра. На згадку про ті часи у Раї залишився шрам у паху від кігтів тигра, який вона описувала й у своїх віршах.

Ласа до еротичних пригод дівчина не могла втриматися (та, власне, й не намагалася) від спокус. Тож паралельно з цирковою історією закрутила роман з уманським журналістом і письменником Онопрієм Турганом, який обернувся шлюбом і народженням доньки Оленки.

У 1925 році Раїса залишила цирк (і циркача,

Як ми закохуємося: що відбувається на рівні гормонів

● ПСИХОЛОГІЯ ВЗАЄМИН

Усе починається...
в мозку

Діна КРИЛОВА, лікарка-ендокринологиня, elle.ua

ПЕРШИЙ ПОГЛЯД: ІСКРА ЗА СЕКУНДУ

Місто шуміло, коли Олексій уперше побачив Марію. Їхні погляди перетнулися на залюдненій вулиці, і це тривало лише кілька секунд. Але за цей час у їхніх тілах розпочалася справжня магія.

1) Дофамін: коли очі зустрічаються і виникає перша симпатія, в мозку виділяється дофамін – гормон задоволення. Це він створює відчуття радості та хвилювання.

2) Адреналін та норадреналін: саме ці гормони змушують серце битися частіше, руки – трохи пітніти, а голос – звучати трохи інакше. Це фізіологічна реакція на хвилювання.

3) Феромони: хоча вони невидимі, природні запахи тіла також сприяють виникненню первинної привабливості.

ПІСЛЯ ЗНАЙОМСТВА

Олексій запросив Марію на побачення. Спільні вечори перетворювалися на години розмов, дотиків і сміху. В цей час їхні тіла почали виділяти нові «магічні» речовини.

1) Серотонін: гормон щастя, який підсилює позитивні емоції. Закоханість нагадує стан ейфорії – у цей час у мозку виділяється стільки серотоніну, що людині важко думати про щось інше, крім об'єкта почуттів.

2) Окситоцин: це гормон прив'язаності, який виділяється під час обіймів, дотиків чи просто тривалого контакту. Саме він формує почуття близькості та довіри.

3) Фенілетиламін: цей нейромедіатор відповідає за «метеликів у животі». Він активує центр задоволення в мозку, створюючи відчуття закоханості.

ОДРУЖЕННЯ

Через кілька років Олексій і Марія вирішили

ФОТО: samorozvytok.info

Закоханість нагадує стан ейфорії...Бажаємо вам такого почуття!

створити родину. У цей період їхні гормони продовжували працювати на них.

1) Тестостерон: у чоловіків тестостерон стимулює статевий потяг та вироблення сперматозоїдів. У жінок він також присутній, хоча в менших кількостях, і впливає на бажання.

2) Естроген та прогестерон: у жінок ці

“Любов – це не лише поезія серця, а й магія гормонів, що робить стосунки такими унікальними.

гормони відіграють ключову роль у підготовці до зачаття. Естроген стимулює овуляцію, а прогестерон готує організм до вагітності.

3) Лютеїнізуючий гормон (ЛГ): цей гор-

мон у жінок контролює овуляцію, що робить можливим зачаття.

ПОПОВНЕННЯ В РОДИНІ

Коли Марія дізналася, що вагітна, її тіло

стало ареною для нової «гормональної симфонії».

1) Хоріонічний гонадотропін (ХГЧ): цей гормон виробляється плацентою на ранніх етапах вагітності та є першим сигналом, що жінка вагітна.

2) Прогестерон: він підтримує вагітність, запобігаючи скороченню матки та створюючи комфортні умови для розвитку дитини.

3) Естроген: цей гормон забезпечує ріст матки та розвиток кровоносної системи, яка живить дитину.

Магія триває. Гормони стали невидимими чарівниками, які допомогли Олексію і Марії знайти одне одного, закохатися й створити нове життя. Вони продовжують працювати щодня, підтримуючи їхню прив'язаність, турботу і бажання бути разом.

Висновок: любов – це не лише поезія серця, а й магія гормонів, що робить стосунки такими унікальними.

Кожен етап: від погляду до народження дитини – це результат роботи гормональних реакцій, які з'єднують серця і творять нове життя.

Харківський будинок письменників «Слово» з висоти нагадує букву «С».

ФОТО: ukrainer.net

До 1938 року репресували мешканців 40 квартир із 66.

Цікаві факти про будинок «Слово»

Будинок «Слово» у Харкові (вулиця Культури, 9) є одним із найвідоміших та найтрагічніших символів української культури. Проектований наприкінці 1920-х років як затишний «рай для митців», він швидко перетворився на пастку радянського тоталітарного режиму.

• З висоти пташиного польоту архітектура будівлі чітко нагадує літеру «С».

Сама назва споруди символізує першу літеру слова «Слово». Так архітектор Михайло Дашкевич увіковічнив призначення будинку для майстрів пера.

• Письменники заснували власний кооператив, щоб самостійно профінансувати будівництво, оскільки до цього вони жили у жалких злиднях, часом ночуючи на газетах у редакціях. Коли посеред процесу

гроші закінчилися, українська делегація вирушила до Москви. Справа дійшла до Йосипа Сталіна, який особисто розпорядився виділити державні кошти на завершення будівництва. Радянська влада зробила це навмисно: їй було вигідно зібрати всю творчу еліту в одному місці для зручного нагляду.

• На момент заселення в 1930 році будинок вважався елітним. У ньому було

5 під'їздів, 5 поверхів та 66 три- й чотирикімнатних квартир із високими стелями (3,28 м). Будівля мала центральне опалення, телефонний зв'язок, бомбосховище та навіть солярій із душами на даху (щоправда, солярій так і не завершили повністю). На першому поверсі функціонував дитячий садок для малечі літераторів.

• Практично у кожній квартирі було встановлено телефони, що на той час

було розкішшю. Проте всі розмови прослуховувалися спецслужбами через спеціальний комутатор. Окрім того, обслуговуючий персонал будинку (двірники, коменданти) складався переважно з агентів ДПУ (державного політичного управління), які фіксували кожен крок мешканців.

• Через масові арешти, які розпочалися у 1933 році після самогубства Миколи Хвильового, письменник Іван Багряний охрестив споруду «Крематорієм». До 1938 року репресували мешканців 40 квартир із 66. Величезну кількість авторів (серед яких Лесь Курбас, Валер'ян Підмогильний, Микола Куліш) радянська влада розстріляла в один день — 3 листопада 1937 року в урочищі Сандармох. Ця трагедія сформувала термін «Розстріляне відродження».

• 7 березня 2022 року будинок «Слово» постраждав від обстрілу російської армії. Тоді харківський поет Сергій Жадан влучно зазначив: «росіяни завжди нищили нашу культуру. Щоправда, цього разу в них нічого не вийде. А «Слово» ми відбудуємо».

«Любов надає благородство навіть тим, яким природа відмовила в ньому» (Вільям Шекспір (1564–1616), англійський драматург, актор і поет, один із найвидатніших драматургів світу.)

volyn.com.ua

«ТАК НІХТО НЕ КОХАВ»

● НА ПЕРЕХРЕСТЯХ ДОЛІ

Закінчення. Початок – на с. 16

Ольга ЧОРНА

Спогади перервав доторк до руки. – Як ви? – запитав чоловік, який допоміг їй.

До них підійшов запізнілий гість:

– Вітаю, молодий татусю! Вибач, що не встиг на церемонію. Тримайся, Максиме. Дуже шкода, що втратив дружину. Але в тебе є син. Живи для нього. І пам'ятай: у тебе є друзі, які завжди допоможуть.

Діна зрозуміла: незнайомиць, що допоміг їй, – батько малюка. І він пережив втрату.

– Мені залишити його чи її? – прошепотіла сама до себе.

– Перепрошую, ви щось сказали? Що у вас трапилось? Ходітьте до автівки й розповідайте. І вона розказала...

...Малюк усміхався уві сні. Катерина, Дінина бабуся, також усміхнулася. Внучка ось-ось повернеться з поліклініки. Богодар, Максимів син, часто «гостював» у їхній квартирі...

...– Добре, Діно, що ти тоді зайшла до храму, – нерідко повторював Максим.

– І добре, що ти там був...

...Коли Діна розповіла Максимові про свої перипетії, щось теньк-

Син – Божий дар, а доня – Богом дана

«Тепер у мамі і тата буде троє щибетливих свят...»

нуло в його душі. Його покійна дружина, коли дізналася про вагітність, була щасливою, хоча лікарі категорично забороняли їй народжувати.

Та вона ризикнула своїм життям. А ця дівчина через якогось безвідповідального бовдура хоче дитину вбити. Максим пішов на хитрість.

– Чи ви не проти мені інколю допомогти? Моя мама буде доглядати Богодара, поки няню знайду. Але деколи її треба буде підмінити.

Діна погодилась. Коли вперше залишилась із маленьким, зрозуміла: вона любить свою майбутню дитину. І народжуватиме!

...Лікарі сказали: буде дівчинка.

– От, і матимемо парочку, – пожартував Максим.

Кохання до них прийшло непомітно. А ще Максим був вдячний Діні за гарне ставлення до сина. Тішився, коли Богодар щасливо усміхався до неї. А діти відчують добру людину. І він вибрав собі маму.

«...– Добре, Діно, що ти тоді зайшла до храму, – нерідко повторював Максим.»

Вони домовились: Максим запише на себе Дініну донечку. А після того, коли мине рік після смерті його дружини, узаконить свої стосунки з Діною.

– Як ми назвемо маленьку? – запитав у Діни.

– Богдана. Наш син – Божий дар, а доня – Богом дана.

...У цьому ж храмі вони хрестили Богданку. Згодом тут їх повинчали...

...Хто не знає історії їхньої сім'ї, не здогадується, що діти – зведені брат і сестра. Обоє – білявенькі, синьоокі. Їх

обох однаково люблять батьки. Колись їм повідають правду. А поки вчать любити брата, який скоро з'явиться на світ. Також Максим навчає шестирічного Богодара допомагати мамі та сестричці.

– Ми ж – чоловіки, – каже синові.

...Катерина сиділа на лавці з місцевими жіночками-«сек'юриті» (іронічно – охоронниці. – Ред.). Чекала своїх.

Підїхала автівка. Першим вистрибнув Богодар. Подав руку Діні. «Сек'юриті» аж роти порозкривали.

– Ти ба, чужа дитина, а...

– Чому чужа?! – заперечила котрась. – Діна його з пелюшок вибавила.

– І мені руку подай, – серйозно мовила Богданка.

Всі засміялися.

Діна поволі підіймалася сходами на другий поверх. А діти навпереліби щось розповідали Катерині.

– Бабусю, ми придумали ім'я для братика, – змовницьки прошепотів Богодар.

– І яке ж?

– Свят.

– Гарне. Але чому Свят?

– Тато каже, що я з Богданкою для нього і мамі – свято. А Свят – це справжніше свято. Так, бабусю?

– Не справжніше, моє сонечко, просто тепер у мамі і тата буде троє щибетливих свят...

«Соромно має бути!»

● БУВАЄ Ж...

Приплентався я з роботи – втомлений, як собака, наче цілий день вагони розвантажував. Ледве доповз до дивана, гепнувся й задер ноги

Іван МАКОГІН, zytia.org

Дружина, золота моя людина, одразу принесла склянку холодної водички з лимоном. Тільки-но збирався перевести подих, аж тут підходить син і мовчки протягує мені якийсь папірець.

Дивлюся, а там табель: «Англійська» – 3, «Біологія» – 3, «Матема-

тика» – 2, «Фізика» – 3, «Хімія» – 2, «Історія» – 2, «Музика» – 3, «Географія» – 3...

«...– Це що за кіно, я не зрозумів?! Ти з того телефона й телевізора взагалі вилазиш?!»

Як побачив я ті оцінки – в очах потемніло! Підскачов на дивані, наче окропом ошпарений, і як загорлаю на всю хату:

– Це що за кіно, я не зрозумів?! Ти з того телефона й телевізора взагалі вилазиш?! І в тебе ще

вистачає нахабства мені ОЦЕ показувати?! Соромно має бути!

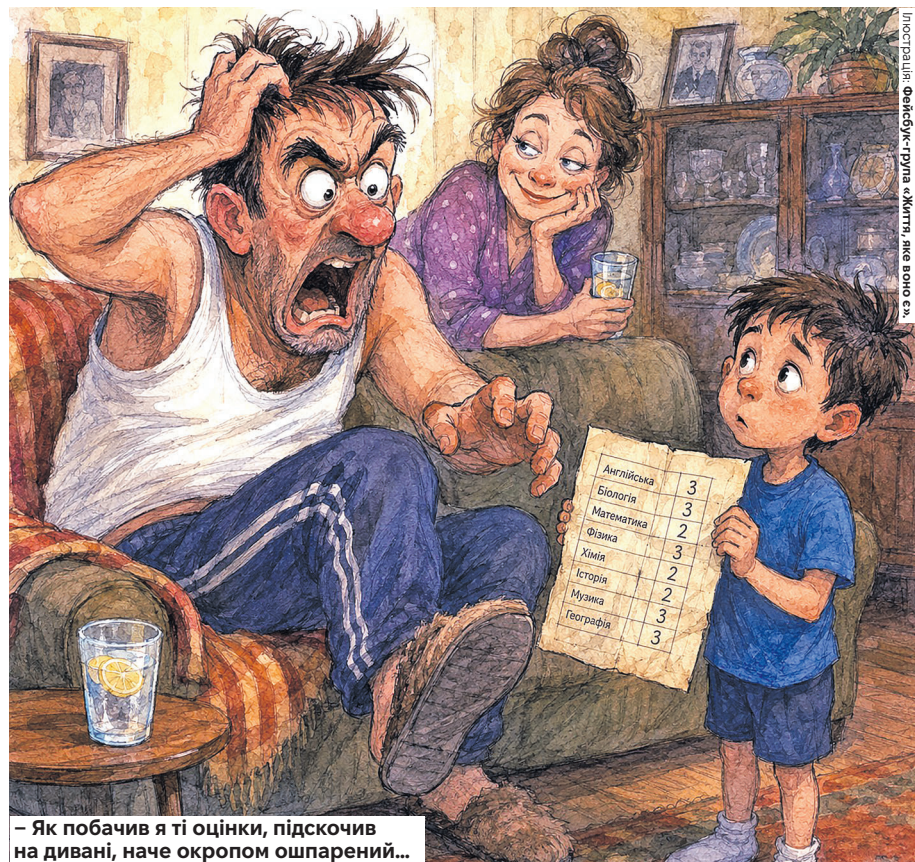
Дружина дивиться на мене з хитрою посмішкою й каже:

– Та вгамуйся ти, татусю, почекай, послухай спочатку...

– А ти взагалі мовчи! Розбестила пацана, слова не скажи! Жодної відповідальності в голові, один вітер! У нашому роду ніхто й ніколи так паршиво не вчився, запам'ятай це раз і назавжди!

Син стоїть, кліпає очима, а потім так тихо-тихо каже:

– Тату... ти вибач, звісно. Я просто в старому серванті прибирав... Це твій табель за сьомий клас.

– Як побачив я ті оцінки, підскачов на дивані, наче окропом ошпарений...

Ілюстрація: Фредік-Група «Життя», леві воно є»

Як часто потрібно писати або дзвонити батькам?

Одного дня ми можемо вже не почути голосу мами чи батька. Тому любов треба дарувати сьогодні – дзвінком, турботою і молитвою.

● СВЯТЕ І ГРІШНЕ

Закінчення.
Початок – на с. 1

І хто за кого має молитися більше?

Протоієрей Ігор Андрес ВЕРЕТКА КАЗМІРЧУК, настоятель храму Волинської ікони Божої Матері села Богущівка Луцького району Іоанно-Богословського деканату та храму Святого Апостола Андрія Першозванного села Верхівка Луцького району Успенського деканату

Шанувати – не означає жити під контролем. П'ята заповідь Божа говорить: «Шануй батька твого і матір твою, щоб тобі було добре і щоб довголітнім був ти на землі». Ця заповідь не втратила сили навіть у XXI столітті. Але дуже важливо правильно зрозуміти слово «шануй».

Часто люди, ставши дорослими, починають дивитися на старших зверхньо: висміюють їхню простоту, незнання сучасного світу, старість, слабкість або життєві помилки. Особливо боляче, коли діти соромляться своїх батьків через бідність, походження чи недостатню освіту. Але християнин не має права принижувати тих, через кого він отримав життя. Навіть якщо батьки були недосконалими, навіть якщо помиля-

лися, це не дає права відповідати презирством. Бо дуже легко забути: колись саме ці руки тримали нас, коли ми не могли ні ходити, ні говорити.

Це – допомагати у потребі. Християнська любов завжди діяльна. Якщо батьки хворіють, мають матеріальні труднощі чи просто вже не мають сили впоратися самостійно, діти не повинні стояти осторонь. Звичайно, можливості у всіх різні: хтось може допомогти фінансово, хтось фізично, а хтось – лише увагою і молитвою. Але страшно, коли людина має все, а її батьки живуть у самотності, холоді чи нужді. Допомога батькам – це не «послуга», а прояв совісті та вдячності.

Шанувати батьків – це дбати про них у старості. Саме тоді відкривається справжня любов дітей. Бо легко любити сильних і успішних, але набагато важче терпляче піклуватися про слабких, втомлених і хворих. Старість – це період, коли батьки особливо потребують не лише ліків, а й тепла, спокою і відчуття, що вони не стали «тягарем».

Як часто потрібно писати або дзвонити батькам? Церква не встановлює «норму дзвінків». Не існує гріха у тому, що людина не телефонує щодня. Бо любов вимірюється не кількістю повідомлень, а станом серця. Можна дзвонити щодня і при цьому дратуватися, кричати, робити це «для галочки». А можна телефонувати рідше, але з любов'ю, увагою і турботою.

Гріх у стосунках із батьками починається не тоді, коли людина не телефонує щодня

чи не може постійно бути поруч. Гріх починається тоді, коли серце поступово стає холодним і байдужим. Саме байдужість є однією з найбільших духовних небезпек сучасного світу..

Коли людина роками не цікавиться життям своїх батьків – у сучасному світі легко виправдати себе зайнятістю, роботою, власними проблемами чи відстанню. Але буває, що за всі роки не знаходить навіть кількох хвилин, щоб подзвонити, написати чи запитати: «Як ти?» Іноді старенькі батьки живуть від одного дзвінка до іншого. Особливо боляче, коли чужі люди знають про їхнє життя більше, ніж рідні діти. Людина може багато говорити про віру, молитву чи

“ **Любов вимірюється не кілометрами, а турботою і присутністю серця.**

моральність, але якщо вона повністю забула про власних батьків – це вже проблема не лише людська, а й духовна.

Страшно боляче, коли батьків покидають у хворобі чи старості. Поки батьки сильні, активні і можуть допомагати дітям, про них пам'ятають. Але коли приходять старість, слабкість, безсилля – іноді вони стають «незручними». Саме в цей момент і перевіряється справжня любов. Християнство вчить, що неможливо бути по-справжньому милосердним до чу-

жих, якщо людина жорстока до власних батьків. Звичайно, є різні ситуації: не всі мають можливість постійно бути поруч: хтось живе далеко, хтось сам тяжко хворіє чи ледве виживає. Але зовсім інше – коли людина просто викреслює стареньких батьків зі свого життя, бо вони стали «тягарем». Таке ставлення ранило не лише людей – воно ранило і власну душу.

Але бувають ситуації, коли дистанція не є гріхом. Не всі діти можуть жити поруч із батьками. Хтось виїхав за кордон, хтось служить Церкві в іншому місті, хтось створив сім'ю далеко від рідного дому. І сама по собі відстань не означає байдужості чи зради. Бо любов вимірюється не кілометрами, а турботою і присутністю серця.

Сьогодні багато родин живуть у різних країнах і навіть на різних континентах. Але попри це вони залишаються близькими духовно. Наприклад, є люди, які роками не можуть часто бачитися з батьками через відстань, роботу чи життєві обставини, але постійно підтримують зв'язок. Навіть один щирий дзвінок може бути проявом великої любові.

Я знаю це і з власного життя. Я живу далеко від своїх батьків, які в Парагваї, і через обставини ми не можемо бачитися так часто, як хотілося б. Але майже щотижня ми робимо спільний дзвінок: батьки, сестра і я. Ми говоримо про життя, ділимося новинами, підтримуємо одне одного, сміємося, іноді хвилюємося разом. І хоча між нами тисячі кілометрів, ці моменти допомагають не втратити родинного тепла і відчуття єдності.

Саме тому не можна вимірювати любов лише частотою зустрічей чи кількістю повідомлень. Іноді люди живуть в одному домі і залишаються чужими. А іноді живуть далеко, і щиро носять одне одного в серці та молитві.

Дистанція стає гріхом не тоді, коли між людьми є кілометри, а тоді, коли між ними з'являється холодна байдужість. Коли людина свідомо викреслює батьків зі свого життя, не хоче знати, як вони живуть, і не знаходить навіть кількох хвилин для простого людського тепла.

Стосунки між батьками і дітьми – це одна з найтонших і найважливіших сфер людського життя. Тут переплітаються любов і біль, вдячність і образи, обов'язок і свобода, близькість і відстань. І саме тому Церква закликає дивитися на ці стосунки не лише людськими емоціями, а й очима віри.

Питання про те, чия молитва «сильніша» або «важливіша» – батьків за дітей

чи дітей за батьків – насправді не має змагального характеру. У духовному житті не йдеться про конкуренцію, де хтось молиться більше або краще. Молитва в сім'ї – це не рахунок заслуг, а живий зв'язок любові, який охоплює різні покоління.

Батьки моляться за дітей від самого їхнього народження. Це природний рух серця: захистити, благословити, випросити у Бога здоров'я, мудрість і добру долю для своєї дитини.

Але приходять час, коли діти виростають. І тоді змінюється не любов, а її форма. Діти починають усвідомлювати, що батьки – не вічно сильні, що вони також потребують підтримки, захисту і Божої милості. Саме тоді народжується інша глибина молитви – молитва дітей за батьків.

Тому неправильно ставити питання: «Хто має молитися більше?». Бо в нормальній, живій сім'ї молитва рухається в обидва боки. Спочатку батьки носять дітей у своїх серцях і молитвах, а потім діти починають носити батьків у своїх серцях.

І тут відкривається глибока духовна правда: родина тримається не на силі однієї сторони, а на взаємній любові, яка переходить у молитву. Батьки і діти ніби передають одне одному естафету турботи – спочатку через виховання, а згодом через духовну підтримку.

Можна сказати так: батьківська молитва часто є основою життя дитини, а молитва дітей за батьків – це продовження цієї любові, вже у зрілому і свідомому вимірі. І обидві вони однаково потрібні перед Богом.

Бо там, де є любов, там завжди є молитва. І не має значення, хто перший почав – важливо, щоб вона ніколи не припинялася.

Навіть через кілометри, труднощі чи мовчання люди можуть залишатися рідними, якщо між ними ще живуть молитва, повага і бажання не втратити одне одного.

Любов до батьків не вимірюється кількістю дзвінків чи гучними словами. Вона проявляється у простих речах: у пам'яті, у щирому «Як ти?», у терпеливій допомозі, у молитві, у вмінні не відвернутися тоді, коли батьки найбільше потребують тепла.

І, мабуть, найстрашніше у житті – не сказати зайвого, а запізнитися, щоб сказати найважливіше. Бо одного дня ми можемо вже не мати можливості почути голос мами чи батька. Саме тому так важливо встигнути подарувати їм любов сьогодні: поки вони чекають нашого дзвінка, нашої молитви і нашого доброго слова.

«Не дзвоніть батькам у телефони, дзвоніть прямо в двері»
(Сучасний афоризм).

volyn.com.ua

«ТАК НІХТО НЕ КОХАВ»

Герой України Роберт «Мадяр» Бровді: «Вона – моя сила!»

• НІХТО, КРИМ ТЕБЕ

Закінчення. Початок – на с. 1

Олена КЮПЕЛІ, glavred.net

Роберт «Мадяр» Бровді – Герой України, офіцер ЗСУ, командир і засновник підрозділу ударних БЛА «Птахи Мадяра», а нині – командувач Сил безпілотних систем. Він вже майже 30 років перебуває у шлюбі із громадською діячкою, меценаткою і жінкою, яка супроводжувала його у всі важливі етапи життя і народила двох синів – Едгара і Алена.

До повномасштабного вторгнення Наталія Бровді була активною в культурних колах. Разом із чоловіком у 2016 році вони заснували арт-фундацію Brovdi Art, мета якої – підтримка молодих українських художників, розвиток сучасного мистецтва та популяризація Закарпатської художньої школи. Один із найважливіших проектів фундації – міжнародний конкурс «Срібний мольберт», під час якого об'єдналися митці з України, Польщі, Румунії, Угорщини та Словаччини.

«У перші дні війни Роберт Бровді пішов на фронт, а Наталія фактично «вирушила за ним» – але не як тінь, а як активна підтримка.

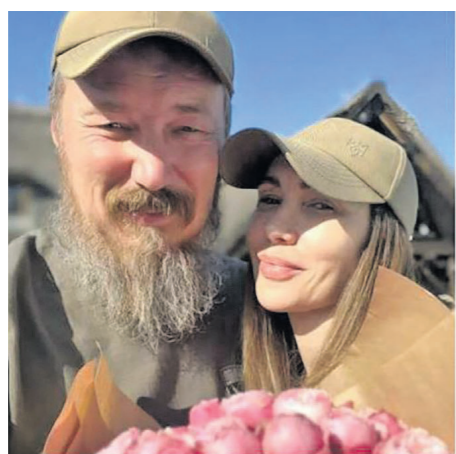
У мирний час Наталія також відвідувала публічні заходи, світські покази та культурні події в Києві. Вона – прихильниця українських дизайнерів.

«До 24 лютого ми часто бачили Наталію на світських заходах у Києві, в total-look від FROLOV, – вона великий друг бренду і позувала фотографам у кутюрних сукнях із кристалами, що підкорили весь світ задовго до того, як це зробила Бейонсе. Тоді вона могла собі дозволити обирати: вийти

• МАГНІТНІ БУРІ У ЧЕРВНІ

- ☹ Слабкі: 5, 6, 7, 12, 17, 29, 30.
😐 Середні: 9, 10, 11, 21, 27.
😄 Сильні: 3, 18, 19, 20, 28.

Подбайте заздалегідь про ліки від тиску і головного болю. Відмовтеся від алкоголю, кофеїну, важкої та гострої їжі. Бережіть себе і своїх рідних!

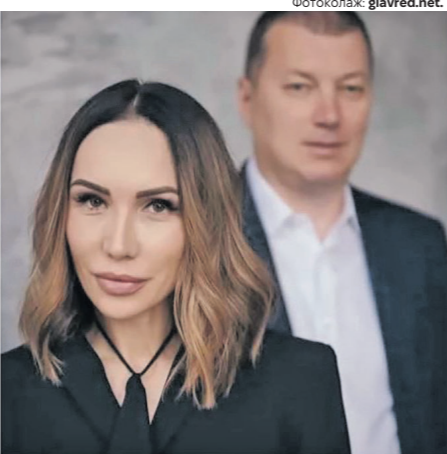

Наталія Бровді – муза, опора та надійний тил командувача Сил безпілотних систем ЗСУ Роберта Бровді («Мадяра»).

її сьогодні у світ чи провести час зі своєю родиною. Сьогодні вона обирати не може, як і її чоловік... В перший день вторгнення він пішов захищати країну. Вона пішла за ним», – ділилася редакція BESTIN.UA у 2023 році. З початком повномасштабної війни 24 лютого 2022 року життя подружжя радикально змінилося. Уже в перші дні Роберт Бровді пішов на фронт, а Наталія фактично «вирушила за ним» – але не як тінь, а як активна підтримка.

Вона долучалася до заходів на підтримку військових, сприяла організації культурних проектів, що піднімали моральний дух захисників, та всіляко допомагала розвитку ініціативи «Птахи Мадяра» – підрозділу безпілотної розвідки й ударних дронів, який очолює її чоловік. Роберт у соцмережах неодноразово називав Наталію «янголом» і «оберегом» 414-ї бригади.

Вона й зараз підтримує волонтерські ініціативи, збираючи кошти

на дрони для Birds of Magyar. У 2025 році Наталія організувала виставку українських художників,

Мадяр, Мадярочка і Мадяренята: фото їхньої родини до повномасштабного вторгнення.

«Я в пазуху зайду тайком...»

• ІНТИМНА ЛІРИКА

Дмитро ПАВЛИЧКО

Я в пазуху зайду тайком, Неначе злодій до комори. Там пахнуть груди молоком, Мов травами гуцульські гори.

Нічого більше там нема, Лиш хрестик золотий – між ними, І запах, що мене з ума Збиває тайнами хмільними.

«Я тільки притулю уста...»

щоб показати, що культура – це теж зброя. Роберт Бровді говорить про неї: «Вона – моя сила, без Наталії я б не зміг вижити».

До слова, військовий не соромиться показати свою любов до дружини і викладає на своїй сторінці в Instagram пости, присвячені їй.

А на другий рік повномасштабного вторгнення росії в Україну сайт Best.in.ua опублікував, напевно, найточніші слова, що характеризують стосунки цієї пари, які зустрілися на київському залізничному вокзалі 23 червня 2023-го після 120 днів розлуки:

«Я сіла в потяг у Києві та їхала до найкоханішого чоловіка в моєму житті, з ким розлучила мене ця проклята війна. Уперше наша розлука тривала 120 днів. Іноді мені здавалося, що минули роки, іноді – ніби вчора ми були разом. Час то сповільнювався, то прискорювався. Перед очима миготіли спогади, як на стрічці старих фотографій, кадр за кадром дуже уповільнено. Життя розділилося на «до» і «після»... «Я йду до тебе, я йду до тебе...» – мені здається, що ці поєднані між собою слова, я повторила мільйон разів. Що меншою ставала відстань між нами, то голосніше билося моє серце. Ці поштовхи хвилями розходилися по всьому тілу. Я вийшла з вагона і поглядом шукала його... Далі були розкидані речі по перону і я бігла. Бігла і не вірила, що все це дійсно відбувається з нами. Я не пам'ятаю, скільки часу ми простояли в обіймах, і не знаю, з якою швидкістю в той момент билося моє серце, але я назавжди запам'ятала його очі і найміцніші обійми!»

Тримаючи на руках мертву доньку, президент промовив: «Тепер вона така, як усі...»

• ДО СЛІЗ

Світ того часу не вмів розуміти таких дітей, як його Анна

Коли Шарль де Голль помер у 1970 році, він не захотів пишного державного похорону в Парижі. Людина, яка стала символом французького Опору, очолювала «Вільну Францію» і згодом була президентом країни, обрала зовсім інше місце для останнього спочинку. Тихе село Коломбеле-Дез-Егліз. Поруч із донькою Анною...

Лія ЛІС

Анна де Голль народилася 1 січня 1928 року. Вона була наймолодшою з трьох дітей генерала. Дівчинка з'явилася на світ із синдромом Дауна – діагнозом, який у той час супроводжувався жорстокими упередженнями, соромом і незрозумінням.

На початку ХХ століття суспільство часто дивилося на таких дітей крізь призму страху й невігластва. Їх могли вважати «помилкою», «ганьбою» або тягарем для родини. Багато заможних сімей віддавали дітей з інвалідністю до спеціальних закладів, ховаючи їх від чужих очей.

Але Шарль де Голль і його дружина Івонна вчинили інакше.

Вони не сховали Анну. Вони не відмовилися від неї. Вони виховували її вдома – поруч із братом Філіппом і сестрою Елізабет, у любові, турботі й повазі.

Світ запам'ятав де Голля суворим, стриманим і величним лідером. Люди бачили в ньому політика залізної волі, чоловіка, який умів триматися прямо навіть у найважчі часи.

Але поруч з Анною він ставав зовсім іншим.

Не генералом. Не президентом. Не історичною постаттю.

Для світу – генерал і президент, для Анни – тато.

А – батьком. Він співав їй пісні, розповідав казки, грався з нею і дозволяв собі ту ніжність, яку рідко показував іншим.

Близькі до родини люди згадували, що поряд із донькою де Голль ніби змінювався: суворість зникала, а на її місце приходили м'якість і спокій.

Він називав Анну «моєю радістю». У її любові він знаходив те, чого не могла дати велика політика: тишу, щирість і безумовне прийняття.

Для нього вона ніколи не була «меншою» чи «гіршою» за інших.

Вона була його дитиною. Його світлом. Його радістю.

Згодом любов до Анни перетворилася на справу, яка допомогла багатьом іншим людям. Після Другої світової війни Шарль та Івонна заснували «Фонд Анни де Голль». Вони придбали замок Вер-Кер, щоб створити там притулок для дівчат з інтелектуальними порушеннями – тих, кого часто залишали без родини, підтримки й гідного життя.

Для свого часу це був надзвичай-

но сміливий і людяний крок.

Тоді майже не існувало системної допомоги людям з інвалідністю. А родина де Голлів зробила зі свого особистого болю місію милосердя.

Життя Анни було коротким. У лютому 1948 року, лише через місяць після свого двадцятиріччя, вона померла від пневмонії – на руках у батька.

Дивлячись на доньку востаннє, де Голль тихо промовив: «Тепер вона така, як усі».

У цих словах було не відсторонення, а невимовний біль. Любов батька, який вірив, що смерть нарешті звільнила його дитину від фізичних обмежень і жорстоких ярликів, які суспільство навшувало на неї за життя.

«Навіть після смерті Анна залишалася поруч із батьком: де Голль вірив, що її фото зупинило кулю під час замаху.»

Та їхній зв'язок не обірвався. Де Голль завжди носив із собою фотографію Анни в рамці. Кажуть, що під час замаху в Пті-Клармарі в 1962 році куля влучила саме в цю рамку з її фото, яка лежала на задній полиці автомобіля. Він вірив, що Анна знову була поруч і врятувала його.

Найглибший спокій Шарль де Голль знайшов не на полі бою.

Не в кабінетах влади. Не в історичних промовах.

А поруч зі своєю донькою. Їхня історія нагадує думка суспільства нічого не варта поруч із любов'ю до тих, хто нам дорогий.

Спадок родини де Голлів вчить бачити гідність у кожній людині. Бути «як усі» – це не про здібності, діагнози чи зовнішні відмінності.

Це про право бути любимим. Прийнятим. Захищеним. Побаченим. Світ того часу не вмів розуміти таких дітей, як Анна.

Але її родина знала головне: вона не була тягарем.

Вона була даром. І, можливо, саме тому найсуворіший із французьких лідерів поруч із нею ставав просто люблячим батьком.

Ми ніколи не повинні соромитися тих, кого любимо.

Бо любов – це не те, що ховають від світу. Любов – це те, що захищають. Джерело: kenguru.plus.

Подаруйте своїм коханим неймовірні історії!

ГАЗЕТА З ВІРУСОМ ЛЮБОВІ — ПРОЧИТАЄШІ І ЗАКОХАЄШСЯ!!! VOLYN.COM.UA

Передплатний індекс місячника «ТАК НІХТО НЕ КОХАВ»: 60779. Тираж номера: 5250. Засновник: ТзОВ «Газета «Волинь»... Контактні дані: 066 82 47 160, 096 77 31 037. Адреса: вул. Ковельська, буд. 2, м. Луцьк...

Профіль чоловіка на сайті знайомств – це не завжди зрада, але завжди сигнал.

«Чоловік сидить на сайті знайомств...»

● ЖІНОЧИЙ ПОГЛЯД

Пише мені неймовірно гарна дівчина з профілю «все в неї в житті ідеально»: «Він сидить на сайті знайомств. Говорить, що це нічого не означає, що любить мене. А там він просто спілкується. Я вважаю це зрадою. Як йому це донести? Я вже не знаю, заплуталась. Що мені робити?»

Анастасія МИХАЙЛЕНКО, психолог

А вам просто цікаво сидіти переписуватися на сайті знайомств? Чи інші люди є лише на сайтах знайомств? Для мене як жінки все очевидно. Але, давай все розберемо по кісточках. Він або каже правду, або ні.

Якщо це правда: то є повага до тебе, бажання зберегти стосунки. Чоловік, якому ти дорога, відреагує на твоє прохання цього не робити. Відповідно, якщо він продовжує..., то ти або не говорила, що для тебе це неприйнятно, або він так до тебе ставиться.

І моє улюблене терапевтичне запитання: чому ти у стосунках, в яких до тебе так ставляться? Що тут про тебе? Низька самооцінка? Жертовність?

Якщо це не правда, то далі і продовжувати немає чого. Людина тебе відверто використовує. Думаю, це не ті стосунки, про які ти мріяла.

Так, правда може бути болюча. Але які є ще варіанти? Жити все життя в ілюзії?

ЧОМУ ЧОЛОВІКИ ТАК РОБЛЯТЬ

Причин, через які одружені чоловіки починають «сидіти» на сайтах знайомств, багато. Серед них:

- Охолодження у відносинах з дружиною, постійні з'ясування стосунків, сварки на побутовому та фінансовому ґрунті.

- Наявність комплексів і занижена самооцінка, яку найпростіше підняти таким чином.

- «Звичка знайомитися» – це для чоловіків, яким наявність обручки на пальці ніколи не заважала вести вільний спосіб життя.

- Криза середнього віку, коли у чоловіка присутні бажання довести собі самому, що він ще багато на що здатний. Інтернет-знайомства підвищують життєвий тонус і дозволяють знову повірити в свої сили.

- Наявність вільного часу, який чоловік витрачає на те, що йому цікавіше: одні грають в «танчики», інші переписуються з іншими жінками.

Так він поводить, коли перестає вас кохати

Географія відчуження – коли найцікавішим об'єктом у домі стає екран смартфона...

● ЧОЛОВІЧИЙ ПОГЛЯД

Розповідь, позбавлена будь-якого драматизму

Валерій ЛЕСЬКО, головний редактор ukr.media

Журнальний глянець роками годує нас ідеями про те, що стосунки – це складна гра, де треба вміти читати мікроекспресії, аналізувати мову тіла і розгадувати таємні сигнали.

Але правда в тому, що коли чоловік перестає любити, у цьому немає ніякої кінематографічної загадки. Це – не шпигунський трилер. Це просто повільне, ліниве і часто досить жалюгідне згасання. Чоловіки загалом істоти інертні, ми цінуємо комфорт, і коли почуття зникають, перше, що зникає разом із ними, – це бажання напружуватися.

ГЕОГРАФІЯ ВІДЧУЖЕННЯ

Журнали пишуть, що треба слідкувати, куди повернуті його шкарпетки під час розмови. Залиште це слідчим. У реальності все набагато банальніше: змінюється географія вашого спільного простору.

Квартира раптом стає величезною, а чоловік у ній постійно опиняється десь на периферії. Він сідає на інший кінець дивана, він стоїть біля вікна, коли ви заходите на кух-

ню. Це не якась усвідомлена демонстрація кордонів. Його тіло просто уникає контакту так само, як уникає дотику до гарячої праски.

Якщо ви кладете руку йому на плече, він не обов'язково скидає її з театральним обуренням – швидше, його м'язи скам'яніють, або він згадає, що йому терміново треба перевірити телефон у сусідній кімнаті.

Зникає погляд. Дивитися в очі людині, до якої ти збайдужів, але який ще не вистачило духу про це сказати – некомфортно. Там можна побачити питання, на які немає бажання відповідати. Тому найцікавішим об'єктом у домі стає екран смартфона.

СМЕРТЬ ВНУТРІШНЬОГО ПАВИЧА

Коли чоловік закоханий, він мимоволі втягує живіт. Він жартує, він розв'язує проблеми, він – герой у своєму власному міні-серіалі, де ви – головна глядачка.

Коли любов закінчується, павич помирає. Йому стає абсолютно байдуже, як він виглядає у ваших очах. Він більше не намагається бути дотепним чи уважним.

Та сама посмішка, яка раніше з'являлася просто від того, що ви зайшли в кімнату, зникає. Її місце займає вираз обличчя людини, яка стоїть у довгій черзі до стоматолога – нейтрально-втомлений, із легким

● А ВИ ЗНАЛИ, ЩО...

- Жінки краще розпізнають міміку, інтонації та емоції інших людей, що робить їх більш емпатичними у спілкуванні. Також вони частіше виявляють гнучкість, схильні до багатозадачності та краще прораховують різні варіанти розвитку подій.

- Чоловіки закохують-

ся швидше і частіше (в середньому 2,6 рази проти 2,3 у жінок), проте представниці найпрекраснішої статі – сильніше та глибше.

- Жінки з еволюційної точки зору несуть значно більші біологічні витрати (вагітність, вигодовування та догляд за дитиною). Тому вони підсвідомо оці-

нюють надійність партнера довше.

- Коли жінка врешті закохується, її почуття мають значно вищу інтенсивність та відданість. Вони відчувають сильнішу емоційну прив'язаність та демонструють вищий рівень романтизму в стосунках.

- Жінки думають про

об'єкт своєї симпатії в середньому 54% часу свого неспання. Чоловіки проводять у думках про кохану значно менше часу – близько 44%.

- У жінок зони мозку, що відповідають за мовлення, розвинені сильніше, тому вони легше підбирають слова та швидше освоюють іноземні мови.

нальотом приреченості. Він розслабляється у найгіршому сенсі цього слова, перетворюючись на непривітного сусіда по комуналці.

КОМУНІКАЦІЙНА КОМА

Ще одна річ, яку не люблять визнавати: чоловік, який розлюбив, часто стає боягузом. Мало хто має внутрішню силу просто сісти навпроти і сказати: «Усе закінчилося, я йду». Набагато простіше створити умови, за яких спільне життя стане нестерпним.

Тому починаються суперечки. Раптом його дратує те, як ви ставите чашку, як ви дихаєте, що ви кажете.

Він шукає привід для вибуху, бо гнів – це чудова причина дистанціюватися. Посварилися – отже, можна з чистим сумлінням піти спати в іншу кімнату і не розмовляти три дні.

Повідомлення скорочуються до односкладових «ок», «ага», «буду пізно». З'являються раптові справи, неочікувані відрядження, друзі, яким життєво необхідна його допомога в гаражі у п'ятницю ввечері. Будь-що, аби не залишатися в тиші вдвох, бо тиша вимагає пояснень.

ІНЕРЦІЯ ЗАМІСТЬ КРАПКИ

Глянець часто запитує наприкінці таких статей: «То чому ви досі разом? Поговоріть, розставте крапки, йдіть у нове життя». Звучить красиво, але реальність не завжди схожа на кабінет психотерапевта.

Люди залишаються в цьому холодному, мертвому просторі не тільки через страх чи глибокі

“ Його тіло просто уникає контакту з вами так само, як уникає дотику до гарячої праски.

травми. Іноді причина банальна до болю: шукати нове житло дорого, ділити майно довго, а переїжджати з усіма речами – це жахливий стрес.

Для багатьох жити за інерцією поруч із людиною, яка давно стала чужою, видається меншим злом, ніж необхідність ламати звичний побут і стикатися з бюрократією розлучення. Особливо, коли доводиться думати про те, як елементарно оплачувати рахунки.

У цьому немає нічого красивого чи романтичного. Це просто життя, в якому іноді закінчується пальне, а машина ще довго котиться по прямій просто за законами фізики, поки остаточно не зупиниться десь на узбіччі.

Як не вийти заміж

● НАЧИСТОТУ

Розмовляю зі знайомою. Давно не бачилися, тому звучить стандартне питання:

- А хто твій чоловік?
- Ніхто, живу сама.
- Довго?
- Більше 10 років.
- Серйозно? А виглядаєш такою щасливою. Як же так? Така гарна, така розумна, все є, а чоловіка – нема? Як же ти даєш всьому раду?

ще через два роки ми розлучилися.

Розлучення стало для мене справжнім святом. Серйозно.

Але суспільство і оточення вперто нав'язували мені дум-

Закінчила не одні курси, після яких дівчата виходили тільки заміж, а я далі одна...

Я робила безліч системних розстановок. Години індивідуальної роботи з психологами та коучами.

“ Я познайомилась із багатьма чоловіками, але після цих побачень мені хотілося чим швидше втекти додому і не виходити.

ку, що зі мною щось не так.

Що жінка може бути щаслива і реалізована лише за умови виконання всіх пунктів.

Ви теж, напевно, малювали таку зірочку, де кожний промінчик – це якась цінність: родина, хобі, спорт, саморозвиток, гроші? От скільки себе пам'ятаю, в мене на промінчику «стосунки» – або «0» або «3» – найбільша цифра.

«Потрібно з цим розібратися» – подумала і почала забіг на довгу дистанцію по доріжці з назвою «Сім'я. Стосунки».

Я хотіла докопатись, знайти – де ж мій єдиний, прекрасний, один на все життя чоловік.

Чи він є?

Чи я просто не створена для цього? Чи створена, але не в цьому житті? А може в цьому, але десь там – не скоро?

Я пройшла всі можливі тренінги по стосунках.

Десятки трансформаційних ігор.

Глибинне вивчення нумерології.

Марафон із 30 побачень.

4 сайти знайомств.

Результат – «нуль».

Так, я познайомилась із багатьма чоловіками, але після цих побачень мені хотілося чим швидше втекти додому і не виходити. Обіймати дітей, читати книжки і малювати. Самій.

Але тиск суспільства нікуди не пропадав.

Нарешті мене вкурвило, і я сказала собі: є жінки, які заховаються, виходять заміж, народжують дітей і щасливі все життя з одним чоловіком. Але це не про мене.

Я не бракована, не ущербна і не менш щаслива, в своїй самотності, жінка.

Люблю квіти, подарунки, секс, увагу, розмови з близьким мені по духу чоловіком.

Ключове: близьким.

Усі чекали, коли вона «влаштує особисте життя». А вона вже його влаштувала – по-своєму.

На всіх рівнях.

І знаєте, що для мене головне?

Це – мій спокій. Мій любий, внутрішній спокій.

При цьому я ззовні творю, працюю, веду активне життя, але в душі – мені спокійно.

Поки що, цей стан я отримую, коли живу сама.

Це мій рецепт. Не факт, що він ще комусь підійде.

Головне, що я змогла зупи-

нитися в цій шаленій гонитві за стосунками і сказати собі, чесно й спокійно:

«Я, Ярослава, можу бути абсолютно щаслива одна».

Чого і вам бажаю: знайти своє і насолоджуватися цим.

Навіть якщо всі навколо крутять пальцем біля скроні. Це тільки їхнє бачення, їхньої правди. І в кожного вона своя.

Люблю вас!

Ярослава ПАВЛУКОВЕЦЬ, рестораторка, художниця, блогерка

Навіть якщо хтось не говорить це вголос, то думає. Я відчуваю. Чому так?

Список: гарна, наявність диплому (бажано «червоного» і не одного), чоловіка, дітей і роботи. Якщо одного з цих пунктів немає – все, ти автоматично стаєш нещасною жінкою.

В очах інших.

У дитинстві я теж мріяла про таке життя – вийти заміж один раз і прожити з чоловіком все життя в любові.

Але щось пішло не так і я вперше звернулася до психолога на третьому році шлюбу.

Нам це не допомогло – і

Допомагає рятувати дітей... пірат Джек Горобець!

● ДОБРОТА ВРЯТУЄ СВІТ!

У 2007 році доньку зірки Голлівуду Джонні Деппа – Лілі-Роуз – госпіталізували до дитячої лікарні Great Ormond Street у Лондоні. Причиною стала серйозна інфекція, спричинена бактерією E. coli, яка небезпечно вразила її нирки. Кілька днів її стан був критичним

Лія ЛІС

Для будь-якого батька це ті хвилини, коли світ ніби зупиняється. Не важливі ні слава, ні гроші, ні кар'єра. Є лише одна молитва: щоб дитина вижила.

На щастя, Лілі-Роуз одужала.

І Джонні Депп не забув людей, які допомогли врятувати її життя. На знак вдячності він по-

жертвував лікарні мільйони доларів. Але на цьому не зупинився.

Одного дня він повернувся туди не як голлівудська зірка, а як капітан Джек Горобець – персонаж із «Піратів Карибського моря», якого обожнювали діти по всьому світу.

У костюмі пірата він ходив палатами, читав казки, жартував, розмовляв із

Яке чуйне серце в актора!

маленькими пацієнтами й дарував їм те, що іноді не менш

важливе за ліки, – усмішку, надію і відчуття дива.

Переважна більшість з юних пацієнтів описують зустріч із Джонні Деппом як «мрії здійснюються».

“ Візит Джека Горобця для дітей у лікарняних ліжках став моментом, коли біль, страх і лікарняні стіни на кілька годин відступили.

Для дітей у лікарняних ліжках це був не просто візит знаменитості. Це був момент, коли біль, страх і лікарняні стіни на кілька годин відступили.

Цей жест досі згадують як один із найлюдяніших моментів у житті Джонні Деппа, хоча після цього, буваючи в різних країнах світу, він обов'яз-

ково намагається відвідати в костюмі Джека Горобця місцеві дитячі лікарні.

Бо справжня вдячність – це не лише слова. Іноді – це допомога лікарні. Іноді – підтримка дітей.

А іноді – капітан Джек Горобець, який заходить у палату й повертає маленьким пацієнтам віру в казку.

«Шлюб – це як осаджена фортеця: ті, хто всередині, хотіли б з неї вибратися, а ті, хто зовні, хотіли б увірватися в неї» (Ерве БАЗЕН (1911–1996), французький письменник, член Гонконгської академії).

«Так ніхто не кохав» volyn.com.ua

«Ти йдеш до жінок? Не забудь батіг!»

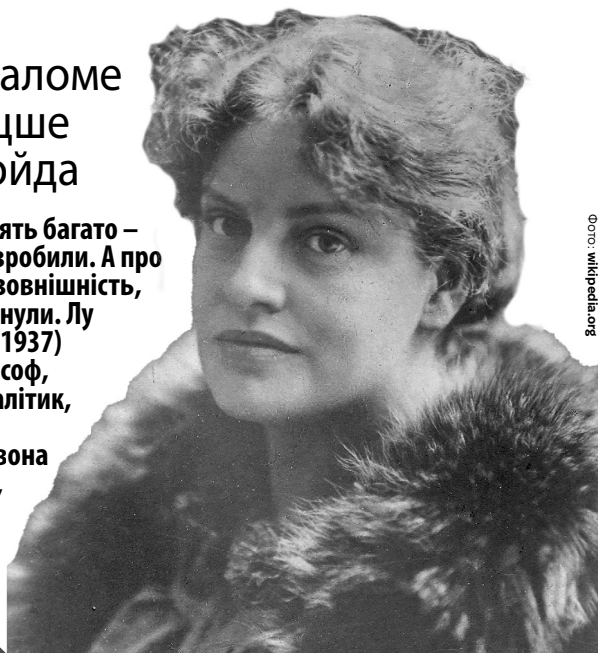
● ШЕРШЕ ЛЯ ФАМ!

Лу Андреас-Саломе відмовила Ніцше і вразила Фройда

Є жінки, про яких говорять багато – але не про те, що вони зробили. А про їхні стосунки, про їхню зовнішність, про те, кого вони надихнули. Лу Андреас-Саломе (1861–1937) – саме така жінка. Філософ, письменниця, психоаналітик, поетеса – і при цьому в більшості підручників вона згадується лише як «та, що відмовила Ніцше». Я вважаю, що це несправедливо. І про це варто говорити прямо

Анатолій САДОВНИК, гіпнотерапевт, психолог і психотерапевт

Лу Андреас-Саломе: її не мучила совість – її засуджувало виключно суспільство. Фото 1897 року.

софію, світові релігії та літературу.

Те, що вона зробила в 17 років – написала листа незнайомому відомому чоловікові й запропонувала навчатися – це вчинок, на який мало хто наважується й сьогодні. Вона ніколи не чекала, поки її помітять. Вона приходила сама.

НІЦШЕ, РІЛЬКЕ ТА ІНШІ «ЗАКОХАНІ»

У 1882 році в Римі вона познайомилася з Фрідріхом Ніцше. Той був зачарований – не лише її красою, але передусім її глибокими думками. Він зробив їй пропозицію руки й серця. Вона категорично відмовила.

Натомість запропонувала щось зовсім інше: жити й навчатися разом із ним і філософом Паулем Ре – як своєрідна інтелектуальна комунa, без шлюбу, без власницьких претензій один до одного. Чоловіки погодилися. Знаменита фотографія 1882 року з Люцерна – Лу з батогом, а Ніцше і Ре запряжені у воза – стала символом того, що тогочасне консервативне суспільство просто не могло осмислити. Хоча інтимної близькості між ними не було: головною умовою створення цієї комуні з боку Лу Саломе була абсолютна цнотливість, адже вона вважала, що секс та шлюб знищать її свободу та інтелектуальну незалежність... Але восени 1882 року трикутник розпав-

ся. Лу та Пауль Ре поїхали разом до Берліна, де прожили кілька років у платонічному союзі, залишивши Ніцше наодинці з його самотністю. Ніцше сприйняв цей розрив як страшну зраду з боку Лу та найкращого друга Ре. (Цей душевний біль та образ Лу надихнули його на написання своєї найголовнішої книги – «Так казав Заратустра», де з'явилася знаменита фраза: «Ти йдеш до жінок? Не забудь батіг!». Філософ, до речі, так ніколи й не одружився. – Ред.)

Пізніше в її житті з'явився видатний поет Райнер Марія Рільке. Він був молодший за неї на 14 років, і вона стала для нього і музою, і наставником, і найближчим другом. Вона порадила змінити його ім'я з Рене на Райнер, навчила читати Толстого і Пушкіна в оригіналі, познайомила з європейськими митцями. Їхні стосунки тривали три роки як палка любов – і ще десятиліття як глибока духовна дружба.

Але ось що є критично важливим: вона не «надихала» цих чоловіків у пасивному сенсі. Вона мислила поруч із ними, сперечалася, вдосконалювала та формувала їхні ідеї.

ПРО ЛЮБОВ – ЧЕСНО І БЕЗЖАЛЬНО

Лу Саломе написала одну з найцікавіших речей про природу почуттів, яку я коли-небудь читав:

«У любові ми не наповнюємося іншою людиною – ми наповнюємося собою. Ми обіймаємо не іншого, а власний стан».

Для неї шлюб вбивав любов. Вірність – знищує свободу вибору. Дружба – стоїть набагато вище за пристрасть. Від тілесного до духовного шляху немає, але від духовного до тілесного – є.

“

«У любові ми не наповнюємося іншою людиною – ми наповнюємося собою. Ми обіймаємо не іншого, а власний стан» (Лу Андреас-Саломе).

Це зовсім не цинізм. Це – радикальна психологічна чесність щодо того, що люди вкрай рідко готові визнати вголос.

Вона сама жила в незвичному шлюбі з лінгвістом Фрідріхом Карлом Андреасом – без інтимної близькості, але цей зв'язок тривав до кінця її днів. При цьому вона мала абсолютно відкриті стосунки з іншими чоловіками. Її не мучила совість – її засуджувало виключно суспільство.

ПСИХОАНАЛІЗ І ФРОЙД

У 50 років вона серйозно зацікавилася психоаналізом – і знову прийшла першою, написавши Зигмунду Фройдуну листа з пропозицією співпраці. Фройд описував її так: «Потужний інтелект. Жодної з жіночих слабкостей – і більшості людських теж».

Її найвідоміша аналітична праця – «Еротика» (1911) – це серія статей про глибоку психологію любові між чоловіком і жінкою. Вона також фундаментально досліджувала нарцисизм, розглядаючи його не просто як патологічну самокоханість, а як складний базовий стан подвійної орієнтації психіки. Ці її

ідеї високо оцінив сам Фройд. Її роботи активно читали, використовували і цитували – але, на жаль, дуже часто без вказівки авторства.

ЩО ЗАЛИШИЛОСЬ ПІСЛЯ НЕЇ

Лу Андреас-Саломе прожила 76 років – і майже всі вони були повністю присвячені інтелектуальній праці, письму й справжньому, насиченому життю. Петербург, Відень, Берлін, Мюнхен, Париж – вона завжди перебувала в самому центрі європейського інтелектуального світу свого часу.

Але коли читаєш про неї в більшості сучасних джерел – бачиш передусім банальний перелік чоловіків, які були поруч із нею. Ніби вона існувала лише як їхня відображення, а не як потужне самостійне джерело.

Мені здається, це го-

ворить набагато більше про нас – читачів і авторів – ніж про неї. Вона давно вже все сказала. Просто не всі ще готові були її почути.

ЩО ЗАЛИШАЄ СЛІД

Уявіть собі таку життєву ситуацію: Ганна – розумна молода жінка, яка завжди перебуває «поруч з успішними людьми». На роботі всі переконані, що вона – просто гарна асистентка свого керівника. Насправді ж більшість його проривних ідей народжувалися саме в їхніх спільних розмовах. Коли вона зрештою пішла – він зупинився у своєму розвитку. Вона – ні.

Таких Ганн – тисячі у світовій історії. І Лу Саломе – одна з перших жінок, хто свідомо відмовився бути просто зручним доповненням.

НАША ДОВІДКА:

Лу Андреас-Саломе (1861–1937) – видатна німецька письменниця, філософиня та перша в світі жінка-психоаналітик. Вона увійшла в історію як муза та близька подруга найвпливовіших мислителів Європи межі XIX–XX століть. Авторка перших глибоких біографічних досліджень творчості Ніцше та Рільке. У своїх працях досліджувала жіночу сексуальність, психологію релігії та філософію свободи.

Джерело: mentalzon.com.

Знаменита фотографія 1882 року з Люцерна – Лу з батогом, а Ніцше (з вусами) і Ре запряжені у воза – стала символом того, що тогочасне консервативне суспільство просто не могло осмислити.

Коли вирок коханню – таємниця матері

Василина ПИСАНКА

Оксана бачила, як мама крадькома дивиться на Сашка. Не просто придивляється – впізнає. Ніби шукає в його рисах відповідь на запитання, яке боялася вимовити.

Спершу мама питала звичайне: де працюєш, де навчаєся, які плани. Потім усе частіше поверталася до його родини.

– А батьки твої де живуть?

– У нашому місті. Недалеко від центру.

– А як їх звати?

– Тата – Андрій. Мама – Людмила.

Мамина рука з виделкою завмерла над тарілкою.

– Андрій... – повторила вона так тихо, що це могло б здатися випадковим шепотом.

Оксана вже не витримала.

– Мамо, що відбувається?

Якщо тобі є що сказати, скажи.

У кімнаті стало так тихо, що було чути, як на кухні цокає годинник. Той самий годинник, під яким Оксана в дитинстві вчила вірші, їла манну кашу і чекала тата з роботи.

Мама подивилася на Сашка.

– Твого батька... звуть Андрій Гринчук?

Сашко розгублено всмінувся:

– Так. А звідки ви його знаєте?

Мама закрила обличчя руками. І заплакала.

Тато повільно підвівся з-за столу.

– Маріє... – сказав він. – Що це означає?

Мама довго не могла говорити. Потім підняла очі на доньку. У тих очах уже не було матері, яка все контролює, все знає і завжди знайде правильне слово. Перед Оксаною сиділа налякана жінка, яку наздогнала власна молодість.

– Оксанко, пробач мені... Ви з Сашком не можете бути разом.

Оксана не зрозуміла. А може, зрозуміла ще до того, як мама вимовила страшні слова. Просто серце відмовлялося їх приймати.

Мама розповідала уривками. У школі вона кохала Андрія. Того самого Андрія Гринчука. Перед випускним дізналася, що вагітна. Йому не сказала. Він мріяв вступати до столиці, будувати життя, вирватися з маленького міста.

Фотоколаж: volyn.com.ua / chatgpt.com.

Того вечора за родинним столом пролунала правда, яка назавжди змінила долю двох закоханих.

Вона не хотіла його зупиняти. А, може, боялася. А, може, тоді їй здавалося, що так буде краще для всіх.

Потім у її житті з'явився чоловік, якого Оксана все життя називала татом. Добрий, щирий, закоханий по вуха. Він покликав заміж. А через місяць почув, що стане батьком.

– Він так радів... – плакала мама. – Так радів тобі, доню... Я не змогла сказати правду. Спершу думала: потім. А потім ти народилася. Він узяв тебе на руки – і я зрозуміла, що вже не маю сили забрати в нього це щастя. А далі минали роки. І кожен рік робив правду важчою.

Оксана дивилася на тата. Він стояв біля вікна. Мовчав. Тільки плечі його раптом стали старшими. Ніби за кілька хвилин на них упало не одне десятиліття, а все життя.

– Тобто... – Оксана ледве чула власний голос. – Тато мені не тато?

Він повернувся до неї так різко, ніби ці слова його вдарили.

– Не кажи так.

– Але це правда?

– Правда не завжди вміщається в аналізи, – сказав він хрипко. – Я носив тебе на руках, коли ти плакала ночами. Я вів тебе у перший клас. Сидів під кабінетом, коли ти склада-

ла іспити. Сварився з лікарями, коли ти хворіла. Радів кожній твоєї перемозі. Я боявся за тебе більше, ніж за себе. Якщо це не батьківство, то що тоді батьківство?

Оксана заплакала. Сашко сидів поруч, білий як стіна. Він не торкався її руки, бо вже боявся торкатися. Ще годину тому вони були нареченими. Тепер між ними стояло слово, яке не можна було ні обійти, ні стерти: брат.

Вони зробили ДНК-тест. Оксана до останнього молилася, щоб мама помилилася, щоб це був лише страшний збіг, схожість, фантазія, давній переляк. Але тест підтвердив: у них із Сашком один біологічний батько.

Весілля зникло з календаря, як сон, від якого прокидаються з мокрим від сліз обличчям.

Сашко прийшов до Оксани востаннє. Вони сиділи на лавці в парку, де колись уперше поцілувалися. Деревя шуміли так само. Люди проходили повз. Десь сміялася дитина. Світ поводився так, ніби нічого не сталося.

– Я не знаю, як тебе забути, – сказав він.

– І я не знаю.

– Мені здається, що в мене забрали не майбутнє, а цілу людину. Тебе.

Оксана кивнула. Їй хотілося обійняти його, але вона сиділа, склавши руки на колінах, ніби тримала себе, щоб не розсипатися.

– Ми ні в чому не винні, – прошепотіла вона.

– Але нам за це платити.

Після тієї зустрічі вони майже не спілкувалися. Бо кожне повідомлення було ножем. Кожне «як ти?» відкривало рану.

“ **Батько – це не тільки той, чия кров тече в тобі. Це той, хто, дізнавшись страшну правду, не відпустив твоєї руки.**

Удома Оксана ходила повз маму, як повз людину, яку знає все життя і не знає зовсім. Мама просила пробачення. Плакала. Казала, що хотіла захистити сім'ю. Що боялася втратити чоловіка, доньку, мир у домі. Що мовчання тоді здавалося їй меншим злом.

Але Оксана думала: хіба буває маленька брехня, якщо вона виростає в чуже зруйноване життя?

Найбільше їй боліло за тата. Він не пішов. Не гримнув дверима. Не сказав жодного злого

слова доньці. Тільки одного вечора зайшов до її кімнати, сів поруч і поклав на стіл старий фотоальбом.

На першому фото – він тримає її немовлям. Такий молодий і щасливий, що аж боляче дивитися.

– Я тоді не знав нічого, – сказав він. – Але навіть якби знав... Не знаю, чи зміг би тебе не полюбити. Напевно, ні.

Оксана мовчала.

– Доню, я не прошу тебе швидко пробачити маму. Такі речі не пробачаються за наказом. Але прошу одного: не карай себе за чужий страх. І не думай, що ти стала менш моєю.

Вона вперше за багато тижнів притулилася до нього, як у дитинстві.

– Тату...

Він обійняв її.

– Ось. Чуєш? Ти сказала правильно.

...Минуло кілька місяців.

Оксана ще не навчилася жити з цією правдою. Вона не знає, чи зможе колись повністю пробачити матері. Може, зможе. Може, ні. Бо прощення – це не кнопка, яку натискають після слів «мені шкода». Це – довга дорога. І не кожна людина одразу має сили на неї ступити.

Але одного дня вона все-таки зайшла на кухню, де мама сиділа над холодним чаєм. Жінка підвела очі – винні, змучені, постарілі.

– Я не готова сказати, що пробачила, – тихо мовила Оксана.

Мама кивнула.

– Я розумію.

– Але я готова говорити. Потроху.

Мама заплакала беззвучно. Не так, як плачуть, коли хочуть розжалобити. А так, як плаче людина, яка отримала не виправдання, а шанс.

Бо іноді родину руйнує не правда, а мовчання, яке роками прикидається спокоєм. І коли та правда нарешті виходить на світ, вона не завжди лікує. Спершу вона різь. До крові. До крику. До пустки.

Та, може, навіть після найбільшої брехні в людини залишається одне – спробувати не втратити себе.

Оксана втратила нареченого. Втратила свою красиву мрію про весілля. Втратила довіру до матері. Але не втратила батька. Бо батько – це не тільки той, чия кров тече в тобі. Це той, хто, дізнавшись страшну правду, не відпустив твоєї руки.

І, можливо, саме з цього їй доведеться починати нове життя.

● СЛОВНИЧОК

Милоданка – це застаріле українське слово, яке означає кохану дівчину або жінку. Воно є жіночою формою від слова милодан (коханий, милий) і часто зустрічається в народних піснях та фольклорі. Наприклад: «Возьми, сину, нагай-

ку-дротянку, провчи, сину, свою милоданку» (Павло Чубинський, V, 1874, с. 731).

Слово утворене від двох основ – «мила» (люба) та «дана» (дарована). Тобто, буквально – це дівчина чи жінка, «мила серцю, дарована долею чи Богом». **Його синоніми:** кохана, любка, серденько, мила, обраниця, суджена.

ЧАС ПЕРЕПЛАЧУВАТИ НЕЙМОВІРНІ ІСТОРІЇ ДЛЯ ДУШІ НА II-Е ПІВРІЧЧЯ

Передплатний індекс ГАЗЕТИ «ТАК НІХТО НЕ КОХАВ»: 60779

«У нашому житті є одна-єдина фарба, що надає сенсу життю та мистецтву. Це фарба любові» (Марк ШАГАЛ (1887–1995), білоруський і французький художник-авангардист і графік єврейського походження).

ДЕТЕКТИВНЕ РОЗСЛІДУВАННЯ: ВОЛОСИНА ДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ

● І СМІХ, І ГРІХ

Панас повернувся з роботи такий втомлений, що якби його поставити біля плуга, то плуг сам би пішов у хату відпочивати

Остап ЧЕРЕШНЯ

Зайшов, зняв чоботи, повісив піджак на стілець і гепнувся на кушетку. Кушетка застогнала, але витримала: у цій хаті вона давно була не меблями, а ветераном сімейних бур.

А в кухні вже стояла його жінка Гликерія. Стояла тихо. Але то була не тиша миру. То була тиша перед грозою.

– Прийшов? – спитала вона голосом, яким питають не «прийшов?», а «де ховав тіло?».

– Прийшов, – сказав Панас і заплющив очі.

– 3 роботи?

– А звідки ж?

– Я питаю не тому, що не знаю. Я питаю, щоб подивитися, як ти брешеш!

Панас зітхнув. У тому зітханні були млин, мішки з борошном, несправедливість світу і передчуття, що вечеря сьогодні буде з перцем, навіть якщо на столі каша.

Гликерія підійшла до піджака. Маринарка безпорадно висіла, як свідок, якого зараз притиснуть до стінки.

– Що ти там шукаєш? – спитав Панас.

– Правду.

– У піджаку?

– А де ж її ще шукати? В очах твоїх давно темно.

І – почалося. З першої кишені випали цвях, крихта хліба, папірець від цукерки і три копійки, такі старі, що на них, певно, ще Мазепа каву купував.

– Ого! Цукерки ів?

– То Семен дав.

– Семен? А Семен у нас тепер у спідниці ходить?

– Та ні.

– Значить, записуємо: цукерка невідомого походження.

З другої кишені висипалась мука.

– Ага! – скрикнула Гликерія.

– Що ага? Я ж із млина!

– Мука – це завжди слід. Бо де борошно, там руки. А де руки – там жінка. А де жінка – там ти, Панасе!

– Гликеріє, та ти з муки вже роман написала.

– Мовчи! У романі ти поки що головний негідник.

– Не прикидайся домашнім котом!
Волосина! Біла! Довга! Нахабна!

Вона піднесла піджак до світла й почала оглядати комір так уважно, що якби поруч стояв криміналіст, він би зняв шапку і пішов до неї на курси.

І раптом...

– А-а-а!

Панас підскочив.

– Що?!

Гликерія тримала двома пальцями довгу волосину. Вона висіла в повітрі, як речовий доказ, як макаронина з кримінальної справи, як нитка, за яку зараз мали витягти всю Панасову біографію.

– Ось! – прошипіла вона.

– Ось вона!

– Хто?

– Не прикидайся домашнім котом! Волосина! Біла! Довга! Нахабна!

Панас подивився.

– Та це ж від коняки.

Гликерія завмерла.

– Від кого?

– Від коняки. Я мішки з мукою возив. Біля млина кінь стояв, білий. Я піджаком об нього зачепився.

– Від коняки, кажеш?

– Ну.

– Білої?

– Білої.

– І довговолосої?

– Може, грива...

– Ага! Уже грива! Спочатку коняка, тепер грива. Далі скажеш, що вона тобі ще й очима кліпала?

– Та Господь з тобою!

– Не прикривайся святими людьми, Панасе! А чого ця твоя коняка не лишила копита в кишені? Чого тільки

волосину? Дуже культурна коняка?

Панас відкрив рот, але закрив. Бо знав: у подружній суперечці іноді наймудріше слово – мовчання. Хоча воно теж може бути доказом.

– Мовчиш? Значить, визнаєш.

– Та не визнаю я нічого!

– А очі чого бігають?

– Бо ти ними мене по хаті ганяєш!

Гликерія гримнула тарілкою об стіл.

– Сідай вечеряти, донжуане млиновий.

Панас сів. Каша була смачна, але морально важка. Кожна ложка падала в душу, як камінь у криницю.

“

А чого ця твоя коняка не лишила копита в кишені? Чого тільки волосину?

Вночі він довго не міг заснути. «От причепилася до волосини, – думав. – Завтра вичищу піджак так, що на ньому й ангел не знайде пір'їнки».

Наступного дня Панас вибив піджак, витрусив, вичесав і ще раз оглянув. Маринарка стала такою невинною, що його можна було вішати в церкві біля ікон.

Ввечері він прийшов додому впевнений, як депутат перед виборами. Гликерія вже чекала.

– Піджак давай.

– Може, спочатку поведемо?

– Піджак.

Вона перевірила комір. Нічого. Рукави. Нічого. Кишені. Нічого. Підкладку. Нічого. Навіть запах був такий чистий, що піджак сам, мабуть, соромився своєї порядності.

– Ну що? – не витримав Панас. – Бачиш?

Гликерія повільно сіла. Потім опустила на підлогу й заридала так, що кіт під піччю перехрестився хвостом.

– Докотився! – заголосила вона. – Ой, докотився, Панасе!

– Та що сталося?! Піджак же чистий!

– Отож! Чистий! Ні волосини! Ні нитки! Ні пилінки!

– То це ж добре!

– Добре?! Учора хоч була білобриска! А сьогодні що? Ти вже з лисими гуляєш?!

Панас скам'янів.

– З якими лисими?

– Не знаю! Ти ж тепер обережний! Сліди замітаєш! Волосся не носиш! Значить, або лиса, або в шапочці!

...І тут у двері постукали. На порозі стояв сусід Семен із мішечком муки.

– Добрий вечір, Панасе, ти вчора біля млина піджак об мою кобилу тернув, а я сьогодні в неї на гриві твій гудзик знайшов. Ось приніс.

Гликерія повільно повернула голову.

– Яку кобилу?

– Та нашу Білянку. Вона ж тепер линяє страшно. Волосся сиплется, як обіцянки перед виборами.

Панас ожив:

– Чула?!

Гликерія взяла гудзик. Подивилася на Семена, на Панаса, на піджак і на своє життя.

– Ну... кобила, значить.

– Кобила, – підтвердив Семен.

– Біла?

– Біліша за сметану в кума, коли він її ще не розбавив.

Панас переможно випнув груди.

– То що, вибачишся?

Гликерія глянула лагідно. Так лагідно, що Панасові одразу стало підозріло.

– Вибачуся, Панасику. Але тепер хочу побачити цю Білянку.

– Навіщо?

– Познайомитися із суперницею.

Семен зареготав.

– Та вона стара вже, Гликеріє! Зубів половини нема!

Гликерія примружилася:

– Ага. Значить, ще й досвідчена.

...Наступного дня вона таки пішла до стайні. Біянка стояла біля ясел, жувала сіно і дивилася на світ філософськи, як істота, котра знає: у людей проблем більше, ніж у коней.

Гликерія оглянула її з ніг до гриви й сказала:

– Ну що, красуне... Через тебе вчора майже розпалася сім'я.

Біянка пирхнула.

Панас хотів щось сказати, але кобила раптом потягнулася до його рукава й залишила на ньому цілий жмут білої шерсті.

Гликерія це побачила. Панас це побачив. Семен це побачив. Навіть кобила, здається, зрозуміла, що перегнула.

Гликерія повільно взяла з рукава білу волосину, підняла її до сонця й сказала:

– Ну от. Тепер хоч доказ чесний.

Панас полегшено засміявся.

Але – зарано. Бо Гликерія додала:

– Тільки дивись мені, Панасе... Якщо завтра принесеш чорну – підемо знайомитися з вороним жеребцем.

...І відтоді Панас із роботи повертався як контрабандист через митницю: перед воротами сам себе обтрусив, обдивлявся й питав Семена:

– Глянь, нема на мені нічого жіночого?

А Семен відповідав:

– Є.

– Що?!

– Переляк.

Бо в хаті Гликерії навіть волосина не була волосиною.

Вона була початком кримінального провадження.

Гороскоп кохання на Літо-2026

ЩО ВІЩУЮТЬ ЗОРІ?

Кого накриє хвилиною кохання, кого – ніжністю, а кого – бажанням перевірити чужі лайки

Зореслава ЗОРЯ

ОВЕН (21.03 – 20.04)

Цього літа ваше серце захоче пригод, але не забувайте: кохання – це не завжди штурм фортеці, іноді це – просто вміння не сперечатися через дурницю. Самотнім Овнам зорі радять частіше виходити з дому, бо доля, звісно, сильна штука, але навряд чи вона сама залізе до вас через балкон із букетом. У парох буде гаряче – головне, щоб це була пристрасть, а не змагання, хто голосніше доведе свою правоту. **Літній девіз: менше «я сказав(-ла)», більше «ходімо разом».**

ТЕЛЕЦЬ (21.04 – 21.05)

Літо принесе Тельцям бажання ніжності, стабільності й щоб кохання було без зайвих нервів, бажано з полуницею, кавою і нормальною людиною поруч. Самотнім Тельцям варто придивитися до тих, хто не обіцяє золоті гори, зате вміє тримати слово. У стосунках не перетворюйте побут на ревізію: іноді шкарпетка не там лежить не тому, що вас не люблять, а тому, що людство ще не перемогло хаос. **Літній девіз: кохання – це коли хочеться не тільки вечеряти разом, а й не сваритися через меню.**

БЛИЗНЮКИ (22.05 – 21.06)

Ваше літо буде багатим на розмови, флірт,

«Цілуй, цілуй, цілуй її, – знов молодість не буде!» (Олександр ОЛЕСЬ (1878 –1944), «Чари ночі» (1904).

повідомлення і ситуації, де одне «привіт» може затягнутися до другої ночі. Самотнім Близнюкам зорі обіцяють цікаві знайомства, але попереджають: не треба одночасно тримати три «перспективні варіанти», бо потім самі заплутаєтесь, кому що розказували. У парох важливо слухати, а не лише блискуче говорити. **Літній девіз: язик може звести людей, але може й вивести на слизьку стежку поясень.**

РАК (22.06 – 22.07)

Для Раків літо буде ніжним, хвилюючим і трохи кіношним – з поглядами, спогадами, «а пам'ятаєш?» і бажанням обійняти всіх, хто дорогий. Самотнім Ракам варто не ховатися у панцир після першої невдалої розмови: не кожна людина, яка не відповіла за п'ять хвилин, зрадила вашу світлу мрію. У парох буде шанс повернути тепло, якщо не накопичувати образи, як консервацію на зиму. **Літній девіз: кажіть прямо, бо теплота цього літа знову у відпустці.**

ЛЕВ (23.07 – 21.08)

Леви влітку сяяти будуть так, що сонце може трохи образитися. Уваги буде достатньо, але зорі радять не плутати справжнє кохання з аплодисментами. Самотнім Левам варто придивитися не лише до тих, хто захоплено дивиться, а й до тих, хто щиро підтримує. У парох не ви-

“ У парох не доводьте любов лише справами: іноді треба сказати ніжне слово, а не просто мовчки полагодити кран.

магайте, щоб вас щодня носили на руках – у людей, між іншим, є спина, робота і комунальні платежі. **Літній девіз: корону можна носити – але іноді її треба знімати для обіймів.**

ДІВА (22.08 – 23.09)

Цього літа Дівам захочеться впорядкувати навіть кохання: скласти план побачень, графік ніжності й список того, що партнер має нареш-

ті зрозуміти. Зорі радять: розслабтеся, бо серце не завжди живе за таблицею. Самотнім Дівам варто дати шанс людині, яка не ідеальна, але щира. У парох менше критикуйте й більше хваліть – від компліментів ще ніхто не зіпсувався, хіба що Лев, але то окрема історія. **Літній девіз: іноді любов починається там, де ви перестаете шукати помилку.**

ТЕРЕЗИ (24.09 – 23.10)

Літо для Терезів буде романтичним, красивим і трохи складним. Самотні Терези можуть опинитися між двома симпатіями й почати радитися з подругами, гороскопами, погодою і котом. У парох головне – не мовчати з ввічливості, бо накопичене «та нічого» одного дня може гримнути сильніше за літню грозу. **Літній девіз: кохання – це не ідеальна картинка, а людина, з якою хочеться залишитися після того, як картинка трохи з'їхала.**

СКОРПІОН (24.10 – 22.11)

Скорпіонам літо обі-

цяє пристрасть, магнетизм і кілька моментів, коли дуже захочеться влаштувати внутрішнє слідство. Не треба. Якщо людина довго не відповідає, можливо, вона просто зайнята, а не веде подвійне життя в сусідньому районі. Самотні Скорпіони матимуть шанс на сильне знайомство, але не перевіряйте почуття людини квестами на виживання. У парох – більше довіри, менше шпильок. **Літній девіз: справжня пристрасть не потребує протоколу допиту.**

СТРІЛЕЦЬ (23.11 – 21.12)

Ваше літо пахнутиме дорогою, свободою, сміхом і бажанням утекти кудись, де немає побуту, будильника і фрази «нам треба поговорити». Самотнім Стрільцям зорі радять не боятися знайомств у дорозі, на відпочинку чи навіть у черзі – кохання іноді теж стоїть за морозивом. У парох важливо не тікати від серйозних тем під виглядом оптимізму. **Літній девіз: свобода прекрасна, але ще прекрасніше, коли є кому написати: «Я вже скучив(-ла)».**

КОЗОРОГ (22.12 – 20.01)

Козорогам літо нагадає: кохання – це теж важлива справа, навіть якщо її не внесли у робочий календар. Самотнім Козорогам варто не відкладати особисте життя «на після всіх дедлайнів», бо дедлайни, як бур'яни, мають дивну здатність розмножуватися. У парох не доводьте любов лише справами: іноді треба сказати ніжне слово, а не просто мовчки полагодити кран. **Літній девіз: серце – не бухгалтерія, але йому теж потрібна увага.**

ВОДОЛІЙ (21.01 – 18.02)

Водолії цього літа можуть закохатися раптово, нестандартно і так, що самі собі скажуть: «Цікаво, що це було?» Самотнім представникам знака варто бути відкритими до людей, які не вписуються у звичний типаж. Можливо, саме там і захована інтрига. У парох не зникайте у своїх ідеях так надовго, щоб друга половинка почала перевіряти, чи ви ще взагалі на цій планеті. **Літній девіз: оригінальність – це чудово, але «доброго ранку, кохана/коханий» теж ніхто не скасовував.**

РИБИ (19.02 – 20.03)

Для Риб літо буде мрійливим, чутливим і дуже романтичним – аж до бажання дивитися на захід сонця й думати про сенс життя, любові та цін на черешню. Самотнім Риbam зорі радять не закохуватися тільки в образ, який самі собі намалювали. Дивіться на реальну людину: як говорить, як діє, чи не зникає після красивих слів. У парох – час для ніжності, прощення і маленьких спільних радощів. **Літній девіз: любов – це не завжди казка, але з правильною людиною навіть буденність має запах моря.**

СМІШНОГО!

Жінка звертається до подружки:
– Учора вирішила приколоти-ся над своїм чоловіком – підклала йому в кишеню піджака свої трусики, щоби потім жартома влаштувати сцену ревності і подивитись, як він відреагує.
– Ну, і як? Жарт був удалий?
– Жарт?! Та він в усьому зізнався!

Чоловік гвалтує жінку.
– Допоможіть! Допоможіть! – кричить та.
– Та ви не поспішайте кричати, – каже чоловік, – може я ще й сам впораюся...

Чоловік поїхав на курорт сам, без дружини. Через тиждень вирішив продемонструвати почуття і надсилав їй смс: «Все одно люблю тільки тебе!».

Відповідь дружини: «Та й ти поки найкращий...».

– Шо ти, Ізю, ходиш тут із пересоленим обличчям? Щось сталося?
– Та моя Роза знайшла на моїй сорочці слід від губної помади.
– Це – справжній гембель (проблема. – Ред.)!
– Таки ще який... Третій день ходить за мною: «Хочу таку ж!»

Думаєте, кохання – це коли вам

дарують квіти? Ні! Кохання – це коли вам дві години розповідають про 95-й бензин, мотори та запчастини... а ви сидите і слухаєте.

Зустрічаються двоє друзів:
– Чому ти такий сумний?
– Та от, теща померла...
– Ой, яке горе. А від чого?
– Грибами отруїлася.
– А чому в неї всі зуби вибиті?
– Та їсти не хотіла!

«Якщо хочеш бути коханим, кохай»
(Луцій Анней СЕНЕКА (бл. 4 р. до н. е. – 65 р. н. е.) – видатний давньоримський філософ-стоїк, блискучий поет, оратор і державний діяч Римської імперії).

volyn.com.ua

«ТАК НІХТО НЕ КОХАВ»

● НА ПЕРЕХРЕСТЯХ ДОЛІ

Вона мусила йти, втікати від нього й самої себе... Він дивився услід, шкодував. І відчував полегшення водночас. Вона знала: вороття вже не буде. Втерла тиху сльозу

Ольга ЧОРНА

Стук-стук – втомлено вибивав на старій бруківці одноманітну мелодію дощ... Стук-стук... Вона ніколи не почує, як битиметься манюсінкими ніжками під її серцем нове життя...

Перед тим, як вчинити гріх, зайшла до храму. Її прадід був дяком. У родині завжди Господа шанували.

До церкви принесли хрестити дитину. Хлопчика. «Наче знак Божий», – встигла подумати перед тим, як зашуміло в голові й підкосилися ноги... Прийшла до тям на вулиці. Її підтримував незнайомий молодий чоловік.

– Вам легше? – запитав.
Кивнула головою.
– Живете далеко звідси?
Назвала вулицю. Від

Син – Божий дар, а доня – Богом дана

Фотоілюстрація: volyn.com.ua / chatgpt.com.

«Діно, дитина – це помилка. І її треба виправити. Наші стосунки також були помилкою».

центру міста було далеко кувато.

– Ми відвеземо вас додому. Але після того, як охрестимо дитину.

А зараз зайдіть у храм, присядьте.

Крихітка прокинулася. Сплакнула. Щось залепетала. «Мабуть,

розмовляє з ангелами», – подумала й знову не змогла втримати сліз...

– Діно, дитина – це помилка. І її треба виправи-

ти. Наші стосунки також були помилкою. Різні ми з тобою. Так кажуть мої батьки, – винувало мовив Олег, опустивши очі.

Діна не знала, як сказати бабусі, яка сама виховувала її з п'яти років, що Олег – більше не наречений. А дитина... Вона її позбудеться.

“

«Наче знак Божий», – встигла подумати перед тим, як зашуміло в голові й підкосилися ноги...

Олегові батьки поставили ультиматум: зв'яжеш життя з тією сиротою – жодної копійки не дамо. А він не звик тяжко працювати. Зате звик гарно жити. За батьківський рахунок. Діна йому справді подобалась. Вродлива. Розумна. Добра. Але бідна. Працювала і заочно навчалась. Вічно хвилювалася за здоров'я бабусі, бо більше нікого ріднішого не було. Вона була справжня, на відміну від його модних подруг. Тому й почав із нею зустрічатися. Над ним кепкували: гарна ягідка, але не з твого поля.

Крапку в їхніх стосунках поставили батьки, коли Олег сказав їм про Дінину вагітність.

– Це її помилка, а не твоя, – байдуже кинула матір. – Хіба ти не втя-

мив, що те дівчисько вирішило тебе захомутати, аби жити в розкоші?

– Не вистачало, аби вона шантувала нас своєю дитиною, – прорік батько.

– Я кохаю Діну, – спробував захищатися Олег.

– Слухай, Ромео, я все сказав! Хочеш з нею бути,

збирай манатки і шуруй в її «хрущівку». І з моєї фірми вимитайся. Влаштувайся на іншу роботу й утримуй своїх злидарів. Я для них не благодійний фонд.

– Ти ж нас послухаєшся, синку, – полагіднішала матір. – Для кого ми стараємось? Крім тебе, в нас нікого нема.

Олег уявлення не мав, як жити без батьківських «чайових», у маленькій квартирці... А про утримання сім'ї подумав.

Викручувався перед Діною, наче вуж на сковорідці.

– Не принижуйся, Олеже. Йди. І я мушу йти. І наша дитина... Вона ніколи не ходитиме цими вуличками...

Що було далі читайте на с. 6

Коли вирок коханню – таємниця матері

● НЕВИГАДАНА ІСТОРІЯ

Оксана хотіла познайомити батьків із нареченим. А натомість дізналася правду, після якої її життя розкололося навпіл

Василина ПИСАНКА

До редакції надійшов лист, від якого довго не можна було відірвати очей. Не тому, що там було багато слів. А тому, що в кожному рядку – біль людини, яка ще вчора приміряла весільну сукню, а сьогодні не знає, як жити далі.

«Таємниця матері зруйнувала моє життя», – написала нам Оксана. – Я не знаю, чи зможу колись її це пробачити...»

Вона чекала того дня, як чекають чогось світлого й неминучого. Нарешті її батьки мали познайомитися із Сашком. Уже не просто хлопцем – нареченим. Він зробив їй пропозицію так ніжно й щиро, що Оксана ще кілька днів не мог-

Фотоілюстрація: volyn.com.ua / chatgpt.com.

Зустріч, яка мала стати початком щастя, обернулася правдою, від якої здригнулася вся родина.

ла зняти з обличчя усмішки.

Їй здавалося: ось воно, щастя. Просте, людське, заслужене. Вони прийдуть до батьків, мама накриє стіл, тато трохи стримано, по-чоловічому, розпитає Сашка про роботу, пла-

ни, сім'ю. Потім, може, скаже своє коротке: «Ну що ж, хлопче, бережи її». І Оксана розплачеться – від радості.

Але двері того вечора відчинилися не в майбутнє. Вони відчинилися у минуле, яке де-

сятиліттями мовчало в їхній квартирі.

...Мама зустріла їх у коридорі. Поруч стояв тато – усміхнений, урочистий, трохи розгублений, як усі батьки, коли до їхньої доньки прихо-

дить чоловік, який хоче забрати її у своє життя.

– Добрий день! Радий знайомству, – сказав Сашко і потиснув татові руку.

Потім повернувся до мами. І саме тоді Оксана вперше відчула: щось не так.

Мама дивилася на Сашка так, ніби побачила не гостя, а привида. Вона зблідла. Її пальці, які ще хвилину тому поправляли серветки на столі, раптом затремтіли. Усмішка застигла на обличчі, не дійшовши до очей.

– Дорога, все добре? – тихо запитав тато, торкнувшись її плеча. – Може, до столу?

Мама наче прокинулася.

– Так... так, звичайно. Проходьте. Дуже приємно, Сашо. На столі було все, як Оксана й уявляла: запечене м'ясо, салати, домашній пиріг, мамині улюблені мариновані помідори, які вона відкривала тільки «на особливі випадки».

Тихо грала музика. Свічка на столі горіла рівно, ніби в домі панував спокій.

Але спокою не було.

Закічення історії – на с. 13